№ 71 פרייז 2 קאפ. Lodzer Tageblatt.

# לאָדזער טאָגעבלאַט

אבאָנעמענטס-פּרײַז: אין רוסלאַנד: ״ יאָהר 8 רובל ״ האַלב יאָהר 4 רובל. ״ פיערטעל יאָהר 2 רובל. ״ חודש 70 קאָפ. אין אויסלאַנד: ״ חודש 1 רובל 25 קאָפ. אָנזאָגן דאָס אַדרעס קאָסט 15 ק. אַדרעס: פון דער רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע Лодзь, Петроковская 16. אַדרעס פאַר דעפעשען: Лодзь. Тагеблатъ

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע
פעטריקויער 16, טעלעפאָן 867.
פיליע אין וואַרשע:
ח. רײַזנער, טוואַרדאָ 23, טעל. 117-63.

אנאנסען-פּרײַז: אַ שורה פעטיט אין טעקסט 1.20 קאָפּ. אַז דריקט זיך 60 ק. לעצטע זײַט 30 קאָפּ., גראַטולאַציאָנען פאַרלאַנגען אַן האַכצײַטס-אַנצײַגען 1-טע זײַט 1.50—לעצטע זײַט 1 רובל. ניט אָנגענומענע אַרטיקלען ווערען ניט צוריקגעשיקט. פאַר אינהאַלט פון אַנאָנסען איז די רעדאַקציע ניט פאַרענטוואָרטלעך.

24 מערץ (6 אַפּריל) 1914. מאָנטאָג י׳ ניסן תרע״ד זיבענטער יאָהרגאַנג

אין דער לעצטען צייט האָבען פערשיעדענע פאַבריקאַנטען אונזערע קוואַליטעטען ווארע דורך עהנליכע שטעמפּעל אונד פאַכונג נאָכגעאַהמט. וואָדורך די קאָנסומענטען פיעל דאַביי צו שאַדען קאָמען.
דאַהער ערזוכען וויר העפליכסט אונזערע געעהרטע אָבנעהמער ביי פערלאַנג דער וואַרען אונזערע פאַבריקאַט גאַנץ גענוי אויף די עטיקעטע, פירמען-שטעמפּעל אונד שוץ-מאַרקע צו אַכטען.
אקציען-געזעלשאַפט דער ווידזעווער בוימוואָל-מאַנופאַקטור
פאַרמאַלס היינצעל עט קוניצער, לאָדז.
4960 30

מביעים אנו בזה את דאבון לבנו העמוק למות חברנו היקר, חבר להנהגת העדה, אשר כשתי עשרה שנים עבד ועמל בכל גופו ונפשו לטובת ולהפרחת הקהלה, איש התרומות המצוין במדותיו
נ״ע ר׳ יעקב וואַרחיווקער
ומשתתפים אנו בצערם הגדול של משפחתו הנכבדה.
חברי שלטון עדת היהודים בלודז.

## בעשטעטיגט דעם אורטייל אויף „פועלי ציון״.

### דער אויפשטאַנד אין אַלבאַניען נעגען פירשט ווידד.

### בעשטעטיגט דעם אורטייל.

ווילנאָ (ספּ. צום ל. מ.) מיט אַ צײַט צוריק האָט די היענע סודעבנע פאַלאַטע פערמשפט דעם יודען מאיר נער צו איינבינע פערשוקונג קיין סיבור און צו פערליערען אַלע רעכט, דער־פאַר, וואָס ער האָט אָנגעהערט צו דער פּאַרטײַ „פועלי ציון״. נער האָט דער־לאַנגט אַ קאַסאַציע אין סענאַט. דער סענאַט האָט אָבער די קאַסאַציע אָבגעוואָרפען און בעשטעטיגט דעם אורטייל פון דער פאַלאַטע.

### שולגין און די נאַציאָנאַליסטען

פעטערבורג (ספּ.) די נאַציאָ־נאַליסטישע פראַקציע האָט אַנערקענט דעם אַרויסטריט פון שולגין׳ן, דעם דומע-דעפּוטאַט און רעדאַקטאָר פון קיעוויאַנין אין בײַרים-פראַצעס אַלס אַ מעת און נעהמען אין אַכט זײַנע פערדינענסטען און האָבען פערזיכערט זײַער אַכטונג צו איהם.

שולגין איז אָבער נישט שטאַרק צו־פרידען מיט די לויב-רעדען פון די נאַציאָנאַליסטען און נעהט איבער צו דער גרופּע פון צענטרום אין דער דומע.

### קלאַגנען.

פעטערבורג (ספּ.) די טעג ערוואַרט מען דאָ דאָס אָנקומען פון פערוואַלטער פון לאַנדווירטשאַפט קריי־וואַשײַנ׳ן. אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אָנקומען פון קריוואַשײַנ׳ן שטעפט מען דאָ, אַז ס׳וועלען פאַרקומען גרויסע שנויים.

### פערהאַלטען אַ גרויסע רויבער-באַנדע.

בריסלוי (פּ.) די פּאָליציי האָט פערהאַלטען אַ רוסישע רויבער-באַנדע אין דער צאָהל פון 30 פערזאָן, וועל־כע האָבען אין פערלויף פון לעצטען האַלבען יאָהר אויסגעפיהרט אַ רײַה רויבערײַען און רציחות אינ׳ם געגענד פון רוסיש-שלעזישער גרענץ. בײַ די באַנדיטען האָט מען געפונען 110 קי־לאָגראַם דינאַמיט און 20,000 רובל.

### סטודענטען-דעמאָנסטראַציעס

בודאַפּעסט (פּ.) הײַנט אין דאָ פאָרגעסטען אַ גרויסע סטודענטען-דע־מאָנסטראַציע פון סלאַוויאַנער און רו־מענישע סטודענטען געגען דעם דרײַ־בונד און הויפּטזעכליך געגען דײַטש־לאַנד.

### די מלחמה אין אַלבאַניען.

ווין (ספּ.) די „אַלבאַנישע קאָ־רעספּאָנדענץ״ מעלדעט פון וואַלאָנאַ: די הײַלינע באַטיליאָנען האָבען אויף דער גאַנצער לינײַע פון ארנירעקאָסטרא ביז קאָריצאַ אײַנגענומען אַלע דער־פער און אין פיעל ערטער זענען זײַ בעפאַלען די בעפעלקערונג און זײַ בע־רויבט. דאָנערשטאָג איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס צווישען די אַלבאַניער און גרוכישע באַנדען. אַ גרויסע גרי־כישע באַנדע, וועלכע בעשטעהט פון פערקלײַדעטע גריכישע סאָלדאַטען איז בעפאַלען קאָריצאַ. די שטאָדט קאָריצאַ ברענט!

וואַלאָנאַ (ספּ.) גריכישע באַנדען האָבען אײַנגענומען דאָס אָרט פּראַס־האַרי און דאָרט פערברענט פיעל הײַ־זער און אַ גרויסע צאָהל מענשען גע־טויטעט. פיעל מענשען זענען פער־ברענט געוואָרען לעבעדיגערהײַט אין זײַערע הײַזער.

דורעצאַ (ספּ.) צוליעב די ערענ־סטע ידיעות פון קאָריצאַ האָט דער פירשט צונויפגערופען דעם מיניסטאַ־רען-ראַט, אויף דער זיצונג האָט ער אויסגעדרוקט זײַן וואונש, אַז מען זאָל ארויסשיקען מיליטער נעגען די הײַלינע באַטיליאָנען און ער וועט רײַטען אָן שפּיץ פון דער ארמעע. נאָך אַ לאַנגע בעראַטונג האָט זיך דאָס מיניסטאָרען־ראַט ארויסגעזאָגט פאַר אַנ׳אַלגעמײַנע מאָבילזיזירונג.

וואַלאָנאַ (ספּ.) די סטעפּאַני־אַנענטור מעלדעט פון קאָרעצאַ, די אַל־באַניער גאָכדעם ווי זײַ האָבען בעקו־מען שטיצע דורך דעם נײַעם מיליטער זענען אָנגעפאַלען אויף די גריכישע באַנדען און זײַ פעריאָגט.

ווין (ספּ.) צווישען די מלוכות פון דרײַ-בונד און פון דרײַ-אײַנינונג, ווערט איצט בעטראַכט די פראַגע, צי אײַראָפּאַ זאָל נעהן צו הילף דעם פירשט פון אַלבאַניען נעגען די הײַלינע באַטאַליאָנען.

### פּרעסע-פּראַצעסען.

בערלין (ספּ.) הײַנט איז ארויס־געטראָגען געוואָרען דער פּסק-דין אין פּראַצעס נעגען דעם ארויסגעבער פון דער צײַטונג „דער ווענ״ זעלפּעראָוו׳ן און נעגען שריפטשטעלער שנײַדערמאַו וועלכע האָבען אין אַ ארטיקעל אין דער צײַטונג בעלײַדיגט דעם דײַטשען קראָנ־פּרינץ. דאָס נעריכט האָט זײַ פערמשפּט יעדען צו זעקס חדשים פעסטונג.

## לעצטע לאָדזער נייעס.

### נעכטיגע פערזאַמלונגען.

(נ) אונטער׳ן פאָרזיץ פון ה׳ וו. שוויף איז אין לאָקאַל פון „האַנדווערקער-קלוב (זאַוואַדזקע 5) נעכטען פאָרגעקומען די יעהרליכע פערזאַמלונג פון פעראײַן „אחיעזר״ און איהר סעקציע „לחם לרעבים״. אין לאָקאַל פון דער „נעזעל־שאַפט פאַר פיזישע ענטוויקלונג״ (נאַוו־ראָט 23) איז אונטער׳ן פאָרזיץ פון סט. קולעשא פאָרגעקומען די יעהרליכע נע־נעראַל-פערזאַמלונג פון דער „זשובאַר־דזער נעגענזײַטיגער קרעדיטס-גע זעלל־שאַפט״. אויפגעהרליכער מאָרגען.

### פון „האַרפּע״.

(נ) אונטער׳ן פאָרזיץ פון ה׳ ליאָוו קאַגאַן אין אײַנענעם לאָקאַל פון מוזי־קאַליש דראַמאַטישנאַשע-פעראײַן „האַרפּע״ (דלונא 31) פאָרגעקומען אַנ׳אויסער־געוועהנליכע פערזאַמלונג פון די מיט־גליעדער. אויף דער פערזאַמלונג איז בעשלאָסען געוואָרען צו גרינדען בײַ׳ם פעראײַן אַ דראַמאַטישע סעקציע. דער־בײַ ווערט בעשלאָסען, אַז די מיטגליע־דער וואָס ווילען זיך אין איהר בעטײַ־ליגען מוזען בעצאָהלען אַ ספּעציעלען מאָנאַטליכען בײַטראָג. די פערזאַמעלטע בעשטימען דערויף צו וועהלען אַ קאָ־מיסיע, וועלכע זאָל זיך בעשעפטיגען מיט׳ן ארגאַניזירען די סעקציע.

### פון לעדער-אַרבײַטער-פעראײַן

די פערוואַלטונג פון פּראָפעסיאָנעלען לעדער-אַרבײַטער-פעראײַן בעט אַלע מיטגליעדער זײַ זאָלען קומען אָבנע־מען אין פעראײַנס-לאָקאַל (פּיעטריקאָ־ווער 20) זײַערע מיטגליעדס-ביכלעך. עס ווערט געבעטען צו רענולירען די בײַטראָגע בײַ׳ם אינקאַסענט.

### פון פאַקער-אַרבײַטער-פעראײַן

די לעגאַליזאַציאָנס-פערזאַמלונג פון פּראָפעסיאָנעלען „פאַקען-אַרבײַטער פעראײַן״, וועלכע האָט געזאָלט פאָרקומען נעכטען 2 אַ זײַנער בײַטאָג אין פעט־ריקאָווער זאַל (צעגעלניאַנע 69) האָט נישט נעקאָנט פאָרקומען, ווײַל דער פאָרשטעהער פון דער פּאָליצײַ האָט געפאָרערט, אַז ס׳זאָל פיהרען די פער־זאַמלונג דורכאויס אין רוסיש אָדער אין פּוילישע. די גרינדער האָבען בעשלאָסען נאָכאַמאָל זיך משתדל צו זײַן, אַז ס׳זאָל ערלויבען צו עפענען דער פערזאַמלונג.

### פון „נײַעדאָלאַ דזיעטשעענצאַ״.

מיר ווערען געבעטען אויפמערקזאַם צו מאַכען, אַז מאָנטאָג פון 4 ביז 6 נאָכמיטאָג ווערען נאָר יונגלעך פון 9 יאָהר אײַנגעשריבען אין דער שולע (זיעלאָנא 10) צום אומזיסטען לערנען אין די נאָכמיטאָגס-שטונדען.

— (נ) די יעהרליכע-פערזאַמלונג פון די מיטגליעדער פון דער „באַלאַ־טער נעגענזײַטיגע קרעדיטס-געזעלשאַפט״ ווערט פאָרקומען אין טעאַטער „פּלאַראַ״ (זאַוואַדזקע 22 אין באַלוט) דעם 26-טען מערץ א. ס.

— (נ) דער פעטריקאָווער נובערנאַ־טאָר האָט ערלויבט דעם „קריסטליכען דאָבראָטשינאַשע״ אײַנציאָרדנען אַ „בלו־מען-טאָג״ דעם 25-טען אַפּריל א. ס. אין פאַל ווען דאָס וועטער וועט נישט זײַן גינסטיג דעם 27-טען אַפּריל אָדער דעם 4-טען מאַי.

— (נ) דער פעטריקאָווער נובערנאַ־טאָר האָט ערלויבט לײַבישׁ קאָהן צו עפענען אויף פּאָלודניאָווא 84 אַ טעאַ־ניש-שלאָסערײַ און משת ראָזענטאַל אַ מעכאַנישע שטרומפּף-פאַבריק אויף זאַוואַדזקע 5.

— (נ) פאַר׳ן דורכרײַדען זיך דורכ׳ן פענסטער מיט אַנ׳אַרעסטאַנט פון פּאָ־ליצײַ-אַרעסט אויף מאַרנאָווא 16, האָט דער פעטריקאָווער נובערנאַטאָר בע־שטראָפט מיט דרײַ חדשים אַרעסט אַ געוויסען וואַרשלאָוו וויעלנאָפּאָלען.

— אַ אונטערנעוואַרפען קינד פון אַ ערך 4 וואָכען האָט מען געפונען, אײַנ־געהילט אין שמאַטעס, אין מיסט-קאַס־טען פון הויף קאַמיענאַ 8.

## וויכטיגע אַרעסטען.

די אַנענטען פון דער געהײַם-פּאָליצײַ האָט זיך אײַנגעגעבען צו אַרעסטירען די בעוואוסטע באַנדיטען: טאָמאַש בעם. ראָמאַן קאַטשאַראָווסקי און וולאַדיסלאַוו באָלעסקי, וועלכע האָבען זיך בעטײַ־ליגט אין פערשיעדענע אָנפאַלען, בײַ די ארעסטירטע האָט מען געפונען צוויי רעוואָלווערען און 20 פּאַטראָנען. די ארעסטירטע, וועלכע מען האַלט פאַר זעהר געפעהרליכע באַנדיטען האָט מען אויסגעפיהרט אין טורמע און עס ווערט ווענען זײַ געפיהרט אַ שטרענגע אויס־פאָרשונג.

### דער האַנדעל מיט כינאַ.

דער לאָדזער בערזען-קאָמיטעט האָט דער־האַלטען פון האַנדעלס-מיניסטעריום אַ צירקולאַר מיט ידיעות וועגען ערלאַנג פון די ערשטע רוסישע געשעפטען אין כינאַ און אויך וועגען די אויסזיכטען פון אַנדערע פירמען.

פון די ידיעות איז צו זעהן, אַז עפּיל צינ־דעל׳ס סחורות האָבען אין קאַנטאָן אַ שטאַרקען אָבזאַץ. רוסישע סחורות קאָנען זיך לײַכט פער־קויפען אין דרום-כינאַ. אין צירקולאַר ווערט אויך אָנגעוויזען, אַז די רוסישע סוחרים זאָ־לען זיך פאַרזיכטיג בײַ׳ם איבערגעבען זײַערע פערטרעטונגען. בעזונדערס זאָלען זײַ זיך פאַר־וויכטיג בײַ כינעזער און זיך הינטען פון דײַטשע פערטרעטער; די לעצטע האָבען נישט קיין חשק צו פערשפּרײַטען רוסישע אויספאַרבײַטונגען.

### אַראָבגעפאַלען פון טראַמוואַי.

(נ) נעכטען אַרום 6 אַ זײַגער פאַרנאַכט האָט אויף רוג פעטריקאָווער און בעגעדיקאַ גע־וואַלט אַראָבשפּרינגען פון פּראַמחאַי דער 17־יאָהריגער האַנדעלס-אָנגעשטעלטער אַלפּער בענדע. ער האָט אָבער פערלוירען דאָס גלייכ־געוויכט און איז ארויסגעפאַלען פון פּראַמוואַי מיט׳ן קאָפּ אויף די שינען. ער האָט דערביי בעקומען אַ געהירן ערשיטערונג און זיך פער־וואונדעט דאָס גאַנצע פּנים. אין אַ האָפּנונג־לאָזען צושטאַנד האָט מען ב. אָבגעפיהרט אין שפּיטאָל טרען.

(נ) נעכטען אַרום 7 אַ זײַגער אין אָוועגד האָט זיך אויפ׳ן פלאַץ פון זגערזשער № 156 אָב־געריסען אַ „הוזשדאַווקע״ און איז צוזאַמען מיט צוויי מערזאָן ערלאַנג פון די ערשטע רוסישע געשעפטען אין כינאַ און אויך וועגען די אויסזיכטען פון אַנדערע פירמען.

פון די ידיעות איז צו זעהן, אַז עפּיל צינ־דעל׳ס סחורות האָבען אין קאַנטאָן אַ שטאַרקען אָבזאַץ. רוסישע סחורות קאָנען זיך לײַכט פער־קויפען אין דרום-כינאַ. אין צירקולאַר ווערט אויך אָנגעוויזען, אַז די רוסישע סוחרים זאָ־לען זיך פאַרזיכטיג בײַ׳ם איבערגעבען זײַערע פערטרעטונגען. בעזונדערס זאָלען זײַ זיך פאַר־וויכטיג בײַ כינעזער און זיך הינטען פון דײַטשע פערטרעטער; די לעצטע האָבען נישט קיין חשק צו פערשפּרײַטען רוסישע אויספאַרבײַטונגען.

יצחק ראָזענוואַלד
פערלאַבטע
פעטראָקאָוו, אים אַפּריל 1914.

נוט אונד ביליג!
הײַרמיט מאַכט בעקאַנט, דאָס דער הויפּט-פערקויף אין לאָדז, הורט עס דעטײַל פון פערשיעדענע ווײַנען פון דער פירמע ר׳ שלמה אַלטער, וואַרשע, וועלכע עקזעקוטירט פון יאָהר 1879, איזט אינערגעטראָגען אויף פעטריקויער שטר. 60 פראָנט, אונד בײַטע זעהר נור צו פאַרען דיעזען ווײַן. פיר סוחרים גרויסען ראַבאַט!
מיט אכטונג משה אַלטער.
4237 10 9
M. ALTER, LODZ, Petrikauerstr. № 60. :אַדרעס

פעטריקויער 41
די פאָסט-עקספּעדיציאָנס-ביורא
פון מ. גווירצמאַן 9981
פעטריקויער 41 טעלעפאָן 26-03.
נעמט אָב און בעזאָרגט צור פאָסט: גאָלד־אַנטוזיאַזמען, פּאָסילקעס, בריעף, פּאַקעטען א. ד. ג.—פּאָסילקעס קאָנען תויער אויך פערפאַקט ווערען. פיר פאָסט פאַוויעסטקעס ווירד נאָך וואַנגלײַך אויסגעצאָהלט. בריעף צום צוג ווערען בעזאָרגט 5,15 און 10 אַב ווגער אין פעטריקאָווער. אַלעס מיט דער גרעסטער פּינקטליכקייט פיר מעסיגע בעדינ־גונג. אָפען פון 8 פריה—10 אַבענדס.
טעלעפאָן 26-03

סלאַוויאַנער זאַלץ כשר לפסח!
איך מאַך בעקאַנט, אַז איך פערקויף סלאַוויאַנער זאַלץ אויף פסח מיט אַ הכשר פון הרב שליט״א דפה לאָדז. יעדער זאַק איז בעצײַכענט מיט די ווערטער „כשר לפסח״ און אויסער דעם ליגט אין יעדען זאַק אַ הכשר פון שו״ב ומו״צ דסלאַוויאַנסק.
דוד וואַלרויך
קאָנסטאַנטונער 99/101.
בעמערקונג: איך מאַך אויפמערקזאַם, אַז סלאַוויאַנער זאַלץ אָהן דעם הכשר וועלכער ליגט אין יעדען זאַק איז ניט כשר לפסח. 5175

# בריעף פֿון פּעטערבורג.

(פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

אין טעלעגראַפֿיר איך די לעצטע טעג כסדר וועגען די מאָרנע געשעהענישען אויף די פּעטערבורגער פֿאַבריקען. אָבער בעשרײַבען איז מעגליך נאָר פֿאַקטען; כדי צו פֿיהלען די שטימונג, וואָס ווערט בעשאַפֿען דורך אַזוינע קאַטאַסטראָפֿעס, דאַרף מען זײַ אַלײַן האָבען בײַגעוואוינט.

ארבײַטערינס שטעהען בײַ דער ארבײַט. פּלוצים א געשרײַ — אײַנע פֿאַלט אין חלשות, נאָך איהר — אנדערע, און אין צימער — ביז 200 מענשען. איהר שטעלט זיך פֿאָר, ס'אַרא פּאַניק ס'מוז ארומכאַפּען די איבעריגע! און דערמיט ענדיגט זיך נאָך ניט די מעשה. נאָך דער פֿערגיפֿטונג אויף „טרעאוגאַלניק" חזר'ט זיך איבער דיזעלבע זאַך אויף באָנדאַנאָח'ס טאַבאַק-פֿאַבריק; אויף מאָרגען — אויף די טאַבאַק-פֿאַבריקען פֿון שאַפּאַשניקאָח'ן און „לאַפֿערם". און אויף דער גומי-פֿאַבריק פֿון „טרעאוגאַלניק" קומען פֿאָר ווײַטערדיגע אומגליקליכע סבות. מיט א וואָך פֿריהער האָט מען געמעלדעט וועגען אַזוינע ערקראַנקונגען אויף דער גומי-מאַנופֿאַקטור „פּראָוואָדניק" אין ריגא.

צי איז דען א חידוש, אז א מהומה האָט ארומגענומען די פּעטערבורגער ארבײַטער? צי קאָן מען זיך וואונדערן, וואָס אפֿילו די אדמיניסטראַציע האָט זיך פֿעראינטערעסירט מיט'ן רעטעניש און אײַנגעזעצט א ספּעציעלע קאָמיסיע אויף אויסצופֿאָרשען דאָס רעטעניש?

און דערווײַל טראָגען זיך איבער דער שטאָדט משונה'דיגע קלאַנגען, און ס'געפֿינען זיך נאָך צײַטונגען, וואָס העלפֿען פֿערשפּרייטען די לעגענדע. די „פּיטערש. וויעד.", למשל, הערט ניט אויף צו דערצעהלען דעם אונזין, אז אין פּעטערבורג איז געגרינדעט געוואָרען א „פֿערגיפֿטער-קאָמיטעט", וואָס האָט זײַנע אגענטען אין אלע פֿאַבריקען. און ארבײַט דער קאָמיטעט, ווי ס'מײַנט אויס די צײַטונג, דוקא אויף יענע פֿאַבריקען, וואו ס'זענען בעשעפֿטיגט פֿרויען, און מיט א סודות'דיגער מינע רוימט מען אײַן אין אויער: „דאָס איז דערפֿאַר, ווײַל די פֿרויען ווילען זיך ניט בעטײליגען אין קײן שטרײַקען".

דוכט זיך, מען ווײַסט גאַנץ גוט, אין וואָסערע שרעקליכע היגיענישע בעדינגונגען עס לעבען די פּעטערבורגער ארבײַטער; צו וואָס זשע זוכען די סבות אַזוי ווײַט? צו וואָס דערצעהלען דאָ וועגען א פֿערגיפֿטער-קאָמיטעט?

נעכטען אָוונד אין דומע האָט אײַנער א דעפּוטאַט געזאָגט, בעת מען האָט בעהאַנדעלט די אנפֿראַגע וועגען די דאָזיגע געשעהענישען: „עפּעס רעדט מען דאָ וועגען א מאַסען-פּסיכאָז, וואָס פֿערשפּרייט זיך אומעטום און קאָן אויך דערגרײַכען, אלוא, ביז דער גאָסור-רומע, איך וואָלט געוואָלט א בעלן זעהן, ווי די אָקטיאָבריסטען און די נאַציאָנאַליסטען וועלען פּלוצלונג אנהויבען רײַנגען מיט די פֿיס!"

די ארבײַטער רעאַגירען אויף די פֿערגיפֿטונגען מיט פּראָטעסט-שטרײַקען. זײַ פֿאָדערן פֿון זײַערע דעפּוטאַטען, אז זײַ זאָלען ארײַנטראָגען אין דומע א געזעץ-פּראָיעקט וועגען אָבהיטען דאָס געזונד פֿון די ארבײַטער. און די שטימונג ווערט נאָך אָנגעשטרענגטער צוליעב דעם, וואָס פּונקט אין דערזעלבער צײַט האָט די רעגירונג געגעבען אין דומע אַן ערקלערונג וועגען די לענא'ער געשעהענישען. יעדער טאָג אין משך פֿון די לעצטע צוויי וואָכען ווערט געבראַכט ידיעות וועגען נײַע שטרײַקען; פֿון אײן זאַוואָד פֿלעגט ער זיך אריבערטראָגען אויפֿ'ן צווייטען.

* * *

אויפֿ'ן פּראָצעס פֿון „רעוואָלוציאָנערען פֿערבאַנד", וואָס ווערט איצט בעהאַנדעלט אין דער פּעטערבורגער סודעבנער פּאַלאַטע, פֿערנעהמט דעם פּלאַץ פֿון א פּראָקוראָר וויפּער. „דער קיעווער וויפּער", זאָגט מען אין די קולוארען פֿון געריכט.

פֿערשטעהט זיך, דאָ האָט ער ווייניגער מעגליכקײַט, ווי אין קיעוו, ארויסצוווײַזען זײַן בקיאות און זײַן חכמה. אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק זיצען 7 פּערזאָן, אלץ נאָך קינדער כמעט. ווען מען האָט זײַ מיט א יאָהר צוריק ארעסטירט, איז נאָך קײנער פֿון זײַ ניט געווען פֿולי יעהריג. די פּראָקלאַמאַציע, וואָס מען האָט געפֿונען בײַ אײנעם פֿון זײַ, זענען געשריבען אין זעהר א נאַאיווען טאָן און זענען פֿערשפּרייט געוואָרען, לויט דער בעשולדיגונג, סך הכל אין... 2 עקזעמפּלאַרען.

אויך דאָ פֿאָרשט אוים ה' וויפּער זעהר נעגוי די עדות און פֿערוואָרפֿט זײַ מיט פֿראַגען.

דער דירעקטאָר פֿון גימנאַזיום, וואו אײנער פֿון די בעשולדיגטע האָט זיך געלערנט ביז א קורצער צײַט פֿאַר זײַן ארעסט, דערצעהלט, אז זײַן תלמיד, פּרוסאַק, איז אין יענער צײַט געווען זעהר נערוועז. ער ערקלערט דאָס דורך דעם, וואָס בײַם בעשולדיגטען האָט זיך ענטוויקעלט א פּסיכישע קראַנקהייט.

— זאָגט נאָר, ווענדט זיך צום עדות ה' וויפּער, צי טרעפֿט זיך ניט, אז א תלמיד זאָל ווערען נערוועז צוליעב דעם, וואָס אנשטאָט צו לערנען לאַטײַנישע גראַמאַטיק, הויבט ער זיך אָן פֿערנעהמען מיט רעוואָלוציאָנערער טעטיגקייט?

דער דירעקטאָר קוועטשט מיט די פּלײצעס.

אַנ'אַנדער בילד. דער עקספּערט ד"ר טשעכאָוו בעווײַזט, אז דוקא אין 1912 יאָהר, ד. ה. דעמאָלט, ווען מען איז חושד, אז פּרוסאַק האָט זיך פֿערנומען מיט רעוואָלוציאָנערער טעטיגקייט, האָט בײַם בעשולדיגטען פּראָגרעסירט א גײַסטיגע קראַנקהייט. דער עקספּערט ברענגט א גאַנצע רײַהע סבות, וואָס האָבען אָט די קראַנקהייט פֿערשאַרפֿט: געשלעכטליכע רײַפֿקייט, זעלבסטמאָרד פֿון א נאָהענטען חבר, צוזאַמענשטויסען מיט אײנעם א לעהרער א. אז. וו.

— ערלויבט, ה' עקספּערט, רופֿט זיך אָן וויפּער, איהר רעדט דאָ וועגען א גאַנצער רײַה פֿאַקטען. פֿאַרוואָס רעכענט איהר ניט, אז זײַן גײַסטיגע קראַנקהייט איז ארויסגערופֿען געוואָרען דורך זײַן רעוואָלוציאָנערער טהעטיגקייט?

— דאָס איז דערפֿאַר, ענטפֿערט ד"ר טשעכאָוו, ווײַל אלע פֿאַקטען, וואָס איך האָב דערמאָהנט, ווערען בעשטעטיגט פֿון כשר'ע עדות; וועגען זײַן רעוואָלוציאָנערער טעטיגקייט האָבען מיר נאָר סברות.

לײַדער, קאָן ה' וויפּער דאָ נישט ארויסווײַזען זײַן שנאה צו יודען. אונטער די בעשולדיגטע געפֿינט זיך בסך-הכל אײַן יוד, בנימן לעווין. פּרוסאַק, וועגען וועלכען איך האָב פֿריהער גערעדט, איז ניט קײן יוד. זײַן פֿאָטער איז א פּראַוואָסלאַווער, א „הויף-ראַט" און זעהר אַנ'אָנגעזעהענער מענש אין פּעטערבורג.

18-טער מערץ. ס.

# טאָג-נאָטיצען.

## ער איז שוין נישט קײן אטראַקציע...

איהר ווײַסט ווער עס איז שוין נישט מעהר קײן „אטראַקציע" פֿאַר דער וואַרשויער פֿילהאַרמאָניע?

דער בעריהמטער דיריגענט זדיסלאַוו בירנבוים...

דער אײַגענער בירנבוים, וועלכער האָט ארויסגעשלעפּט די לעצטע צײַט די פֿילהאַרמאָניע פֿון א בלאָטע; דער אײַגענער בירנבוים, וועלכער האָט אַזוי אויפֿגעהויבען די קינסטלערישע ווערט פֿון פֿילהאַרמאָנישען אָרקעסטער; דער אײַגענער בירנבוים, וועלכער האָט די לעצטע פֿאַר יאָהר אַזוי פֿיעל עכט קינסטלערישען גענוס און פֿערגניגען דעם וואַרשויער און לאָדזער פּובליקום פֿערשאַפֿט—

דער בירנבוים איז שוין מעהר נישט קײן „אטראַקציע"...

די אַניטאַציע געגען בירנבוים'ן האָט שוין די „דוואַ גראָשע" פֿאַר א יאָהרען אנגעהויבען און שוין דאַן פֿערלאַנגט, אז מען זאָל דעם „זשיד" בירנבוים דערווײַטערן פֿון דער פֿילהאַרמאָניע.

נאָך בירנבוים'ס בעגעגניס, וועלכער האָט זיך געענדיגט מיט'ן בעקאַנטען אינצידענט פֿון דער „וואַרשויער כריפּקע", האָבען די באָיקאָטיסטען גענומען איהם פֿערשיטען מיט פּעך און שוועבעל, נאָר דער פֿילהאַרמאָנישער אָרקעסטער האָט איהר לײַטער נישט געוואָלט פֿערלירען און די העצערײַען פֿון די באָיקאָטיסטען נישט געהערכט...

איצט, א פּנים איז שוין דער אָרקעסטער אַזוי פֿעסט, אז ער קאָן זיך בעגעהן אָהן בירנבוים'ן און דער געהילף-דיריגענט האָט מאָטיווירט בירנבוים'ס דימיסיע דערמיט, וואָס—

ער איז שוין מעהר נישט קײן אטראַקציע...

און ווי שענדליך מען בעציהט זיך צו איהם בעווײַזט אויך דער פֿאַקט, וואָס מען האָט איהם קײן בענעפֿיס זאָגאַר נישט געגעבען...

דאָס איז דער גורל פֿון א יודען אין א פּוילישער קונסט-אינסטיטוציע, ווי טאַלענטפֿול און וועלכע גרויסע פֿערדיענסטען פֿאַר דער אינסטיטוציע ער זאָל נישט האָבען...

בירנבוים איז א יוד און דערום קאָן ער פֿאַר דער פֿילהאַרמאָניע מעהר קײן „אטראַקציע" נישט זײַן...

## א געגענער פֿון קרעדיט-„נאַציאָנאַליזאַציע"...

דעם בעקאַנטען וואַרשויער אסימילאַטאָר ה' אדאָלף פּערעץ האָט מען אומזיסט נעבעך חושד געווען...

אין די רוסישע צײַטונגען איז געווען א ידיעה פֿון וואַרשוי, אז צוליעב'ן אנטיסעמיטישען קורס אין דער וואַרשויער קרעדיט-געזעלשאַפֿט איז ערוועקט געוואָרען א פּראָיעקט צו גרינדען א יודישע קרעדיט-געזעלשאַפֿט און אַז צו די אויפֿטהוער פֿון פּראָיעקט געהערט אויך ה' אדאָלף פּערעץ.

אין דער דאָזיגער אסימילאַטאָר ארוים פֿון די כלים:

— ווי קומט מען מיך חושד צו זײַן אין אַזאַ נאַציאָנאַליסטישען געדאַנק?

און ער האָט אָפּגעדרוקט א בריעף אין „רעטש", אז ער האָט צום פּראָיעקט קײן שום שייכות נישט, דען —

ער איז א פּרינציפּיעלער געגנער פֿון נאַציאָנאַליזאַציע פֿון קרעדיט...

אי, מען האָט איהם פֿון דער קרעדיט-געזעלשאַפֿט כמעט ווי ארויסגעטריבען!

וואָס אהרט עס איהם—דער „פּרינציפּ" איז בײַ איהם טײַער...

און ווען מען וואָלט איהם אויך אלס מיטגליעד פֿון דער קרעדיט-געזעלשאַפֿט ארויסגעטריבען, וואָלט ער אויך זיכער אויסגעשריגען:

— איך בין א געגנער פֿון קרעדיט-„נאַציאָנאַליזאַציע"...

אָט מאַכט איצט די „דוואַ גראָשע", למשל, נחאַלדעס, וואָס דער פּוילישער סוחרים-פֿעראײַן שליסט נישט אויס דעם אײַנציגען אדאָלף פּערעץ פֿון צו זײַן א מיטגליעד אין פֿעראײַן...

און ער וועט זיכער זיך נישט געפֿונען פֿאַר בעלײַדיגט און ווײַטער בלײַבען אין דער געזעלשאַפֿט...

און ווען מען וועט איהם פֿון דאָרט ארויסטרײַבען וועט ער ווידער ערקלערען, אז —

ער איז א געגנער פֿון „נאַציאָנאַליזירען" דעם האַנדעל —

און וועט אין יודישען סוחרים-פֿעראײַן נישט ארײַנטרעטען!

אַזאַ טבע האָבען שוין אונזערע אסימילאַטאָר-ישע מה יפֿית'ניקעס:

מען שפּײַט זײַ אין פּנים און זײַ זאָגען — א רעגען געהט...

לאַזאַר י.

# ריטואַל-עפּידעמיע אין קיעוו.

(פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

איך האָב אײַך שוין טעלעגראַפֿיש געמעלדעט וועגען צוויי ריטואַל-פּראָוואָקאַציעס אין סקווירא, קיעווער גובערניע. ווי איהר ווײַסט שוין אויך פֿון מײַן טעלעגראַמע, זענען די ריטואַל-סימוליאַציעס דורכגעפֿאַלען. איצט קאָן איך אײַך איבערגעבען די אײַנצעלהײַטען וועגען די דאָזיגע געשיכטען.

די לאַרבער-קרענץ פֿון פֿאַסטאָוו האָבען נישט געלאָזט אײַנרוהען דאָס קלײַנע שטעדטיל סקווירא. אין פֿערלויף פֿון א קורצער צײַט זענען אין סקווירא שוין געמאַכט געוואָרען צוויי פּראָבען צו שאַפֿען א ריטואַל-געשיכטע. די רעזולטאַטען פֿון די ריטואַל-פּראָבען זענען אָבער זעהר לעכערליך.

אין ז. ז. ספּיוואַק'ס אַפּטייק-סקלאַד, אין סקווירא, האָט זיך געפֿונען דאָס קריסטליכע יונגעל אלעיניק, 12 יאָהר אלט, אלס בעדיענטער. יעדעס מאָל, ווען ז. ספּיוואַק איז אוועקגעגאַנגען, האָט ער איבערגעלאָזט אין זײַן אַפּטייק-סקלאַד דעם ברודער. אַזוי איז אויך געווען דעם 6-טען מערץ, ווען ז. ספּיוואַק איז געגאַנגען אהײם, אום צוזוקען אין סקלאַד ארײַן דעם ברודער און דערווײַל איז אין אַפּטייק-סקלאַד איבערגעבליבען אלעיניק אלײן. דער לעצטער האָט זיך בענוצט דערמיט, וואָס ער איז אלײן און האָט צוגענב'עט 2 רובל מיט 48 קאָפּ. און פֿערשידענע קלײנינקייטען. ספּיוואַק האָט די געגנב'עטע זאַכען מיט'ן געלד צוריקגענומען, מאַכענדיג בײַ'ם בעדיענטען א רעוויזיע, און ווען ער איז צוגעגאַנגען צו דער קאַסע, כדי פֿעסטצושטעלען, צי עס פֿעהלט נישט מעהר געלד; איז דערווײַל אלעיניק פֿערשוואונדען און איז נישט מעהר צוריקגעקומען.

אויפֿ'ן צווייטען טאָג איז צו ספּיוואַק'ן געקומען די מוטער און געפֿאָדערט איהר זוהן, ספּיוואַק האָט איהר דאַן אלץ דערצעהלט. דאָס האָט זי אָבער נישט בעפֿרידיגט און זי איז אין פֿערלויף פֿון 4 טעג כסדר געקומען צו ספּיוואַק'ן און געפֿאָדערט קאַטעגאָריש, אז מ'זאָל איהר ארויסגעבען איהר זוהן, וועלכען מ'האָבען בעהאַלטען, ווי מ'האָט איהר איבערגעגעבען, די יודען „אויף פּסח צו די מצות"...

ס'פֿערשטעהט זיך, אז ס'האָט זיך צונויפֿגעזאַמעלט א גרויסער המון, וועלכען די קריסטין האָט דערצעהלט, אז די יודען האָבען אוועקגעפֿיהרט איהר זוהן; די יודען האָבען איהם בעהאַלטען און ווילען איהם נישט ארויסגעבען.

די געשיכטע האָט זיך געקענט פֿערוואַנדלען אין א ריטואַל-פּראָצעס, ווען ס'וואָלטען זיך נישט ארײַנגעמישט די סטראַזשניקעס, וועלכע שטעהען אויף די „פּאָסטען'ס". זײַ האָבען ערקלערט דער מוטער, אז איהר זוהן אלעקסאַנדער בעגעגענען זײַ יעדען טאָג אויף די גאַסען און אז די יודען האָבען איהם נישט בעהאַלטען.

די שכנים פֿון אלעיניק דערצעהלען, אז ווען דער פֿערשוואונדענער אלעקסאַנדער איז דעם 6-טען מערץ געקומען אהײם, האָט איהם די מוטער געשלאָגען. ער האָט זיך ארויסגעריסען פֿון איהר'ע הענד און איז אנטלאָפֿען. 4 טעג האָט ער זיך געפֿונען אין א גרוב, נישט ווײַט פֿון הויז, און די מוטער האָט איהם יעדען טאָג געשיקט אהין עסען.

די שכנים האָבען ערקלערט, אז אויב די מוטער וועט נישט מעלדען דער פּאָליציי, ז' איהר זוהן לעבט און זי ווייסט, וואו ער געפֿינט זיך, וועלען זײַ אלײן עס מעלדען. דאַן האָט ערשט די מוטער געלאָזט צו רוה ספּיוואַק'ן און האָט אויפֿגעהערט צו פֿערשפּרייטען קלאַנגען וועגען ריטואַל.

די יודען פֿון סקווירא האָבען זיך קוים בערוהיגט, האָט מען זײַ פּלוצלונג ווידער בעאונרוהיגט און אנגעוואָרפֿען אויף זײַ א שרעק מיט א צווייטער ריטואַל-געשיכטע.

אין שטעדטיל האָבען ארויסגערופֿען א גרויסע סענסאַציע די רעוויזיעס, וואָס די פּאָליציי האָט געמאַכט בײַ די יודישע אײַנוואוינער וואַלקאָ נאָוואָגרעבעלסקי און ישראל קניזשניק. די רעוויזיעס זענען געמאַכט געוואָרען אויף דעם סאַמע שטרענגסטען אופֿן. קײן שום רעזולטאַטען האָבען די רעוויזיעס אָבער נישט געגעבען.

ווי מ'ניעט איצט איבער, זענען די רעוויזיעס געמאַכט געוואָרען לויט דער פֿעראָרדנונג פֿון דער אדמיניסטראַציע, וועלכע האָט דערהאַלטען א מסירה אז נאָוואָגרעבעלסקי און קניזשניק האָבען כלומר'שט בעהאַלטען בײַ זיך א קריסטליך יונגעל, וועלכען זײַ „קאָרמעווען" אויף פּסח".

די דאָזיגע געשיכטע איז איצט אין סקווירא און אין קיעוו די טאָג-פֿראַגע. מ'רופֿט זאָגאַר שוין אָן דעם „פּאַרשוין" וועלכער האָט זיך בענוצט מיט דער מסירה, כדי זיך אָבצורעכענען מיט זײַנע שונאים...

ווי איהר זעהט זענען בײַדע ריטואַל-לעגענדען זיך צעפֿאַלען. ניר יעדען טאָג דערהערען זיך אָבקלאַנגען פֿון דער ריטואַל-עפּידעמיע...

אָט ווילט זיך א שכור'ן סטודענט וויסען, פֿאַר וואָס די מצה איז א ביסעל ברוינליך, אָט דערהערט זיך עפּעס א צווייטע ערשײַנונג — אַזוי אָדער אַנדערש—די ריטואַל-עפּידעמיע הערט נישט אויף...

קיעוו. י. גיטלין.

קופּאָן
№ 71

יעדער לעזער, וואָס שטעלט צו [illegible] 10 קופּאָנען בעקומט יעדע 2 וואָכען א באַנד
יודישע געשיכטע
(פֿון פּראָפֿ. גרעץ)
אלס פּרעמיע פֿון „לאָדזער טאָגעבלאַט"
נור פֿאַר 20 קאָפּ. א באַנד.

# וועלט-נייעס.

## א לאָמפּ וואָס פֿערלעשט אלײן.

ווי בעוואוסט טרעפֿט פֿיעל אומגליקען דאַדורך וואָס מענשען שטעלען אוועק בײַם בעט, ווען זײַ געהען זיך לעגען, א לאָמפּ אום זײַ זאָלען זעהן צו לעזען אין בעט. אין פֿיעל פֿאַלען האָט שוין געטראָפֿען, אז ווען די מענשען שלאָפֿען אײַן און זײַ געבען נישט אַכטונג, א קעהר די שטוהל און די לאָמפּ פֿאַלט אראָב און עס ענטשטעהט א שׂרפֿה. די טעג האָט אָבער דער טעכניקער עמנואל ראַטהער אויסגעפֿונען א מיטעל געגען דעם. זײַן ערפֿינדונג בעשטעהט דעריין, אז די לאָמפּ האָט א ווייזער, וועלכען מען קאָן אַנשטעלען אויף וועלכע שעה מען וויל, אז דעמאָלט זאָל זי אויסגעהן און צו דער מינוט געהט זי אויס.

*

## די ערשטע פֿרוי—א פּאָליציי-בעאַמטין.

די סופֿראַזשיסטקעס אין ענגלאַנד האָבען זיך ענדליך דערשלאָגען צו א קלײַנע התחלה פֿון דער אויספֿיהרונג פֿון זײַער אידעאַל. איצט טיילט מען מיט פֿון ליווערפּאָל, אז דאָרט איז בעשטימט געוואָרען א פֿרוי אלס אינספּעקטאָר איבער דער קרימינאַל אויספֿאָרשונג-אָבטיילונג. איהר אמט וועט בעשטעהן דערין אויסצוהערען דאָס עדות זאָגען פֿון פֿרויען און קינדער. מען איז געקומען צו דער איבערצייגונג, אז א פֿרוי און א קינד עפֿענען גיכער זייער הארץ פֿאַר א פֿרוי ווי פֿאַר א מאַן. אויסער דעם איז די בעשטימונג נאָר א פּראָבע צו זעהן אויב פֿרויען טויגען ווירקליך אויף רעגירונגס-שטעלען.

יאהאַן פֿאַן ווילדענראַדט.

# „דער יודישער פֿירשט".

## א שפּאַנענדער היסטאָרישער ראָמאַן.

(ספּעציעל בעאַרבײַט פֿאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט").

(15

II.

## צווישען ליעבע און פֿערשטאַנד.

יוסף'ס מוהמע איז זעהר צופֿריעדען געוועזען, וואָס ער האָט איהר אלץ דערצעהלט וועגען טערקײַ און ווי די יודען לעבען דאָרט און זי האָט צו איהם זיך געווענדעט:

— געלויבט איז גאָט, וואָס אונזערע ברידער האָבען געפֿונען א שטיקעל מקום מנוחה און וואָס דו, יוסף, ביסט אַזוי דערהויבען געוואָרען בײַ'ם סולטאַן. דו האָסט מיר אָבער נאָך נישט דערצעהלט צו וואָס דו ביסט א הער געקומען?

און יוסף האָט איהר גענומען דערצעהלען דעם ציעל פֿון זײַן קומען אהער און אלץ, וואָס האָט מיט איהם פּאַסירט אין דער נאַכט פֿון חורבן. ער האָט איהר געשילדערט זײַן פֿאָהרען אויפֿ'ן וואַסער, זײַן בעזוך אין געטאָ, די שׂרפֿה פֿון דער פֿעסטונג, דעם אָנפֿאַל און שפּעטער דעם משפּט—אלץ האָט ער איהר דערצעהלט.

מיט אַנ'אויג, וואָס דרינגט ארײַן טיעף אין דער נשמה האָט זי געקוקט אויף יוסף'ן און מיט פֿיעל צערטליכקײַט האָט זי גענומען גלעטען זײַנע געקרויזעלטע האָר. ווען ער האָט געענדיגט רעדען האָט זי געזאָגט:

— איך דאַנק דיר זעהר פֿאַר אלעם, וואָס דו האָסט מיר דערצעהלט, נאָר פֿון דײַן געזיכט, וואָס איז בעדעקט מיט א לײַכטען וואָלקען זעה איך, אז דו האָסט מיר נאָך נישט אינגאַנצען דערצעהלט, אז עפּעס פֿרעסט נאָך דײַן ערדעל הארץ... ביזטו דען נישט זיכער אין דײַן פֿרײַהײַט און אין דײַן גליק?

— עס איז נאַרניש, מוהמע, עס איז נאַרניש—האָט ער געענטפֿערט מיט א בעהאַלטענעם קומער.

זי האָט בעמערקט, וואָס עס קומט פֿאָר אין זײַן הארצען און איהם נישט אָבגעלאָזט, אז ער זאָל איהר דערצעהלען, וואָס עס פֿעהלט איהם.

פֿון זײַנע ליפּען האָבען זיך אויסגעריסען:

— טײַערע מוהמע, איך בין נישט ווערט די ברכות, וואָס דו האָסט מיר געגעבען... איך בין געשטרויכעלט געוואָרען דאָ אין ווענעדיג און האָב דאָ מײַן מנוחה פֿערלוירען... מײַנע אויגען האָבען מיך פֿערפֿיהרט...

— דו ביסט נאָך יונג, ליעבער יוסף! און וואו זענען די גבורים, וואָס קאָנען בעהערשען זײַערע לײַדענשאַפֿטען און געפֿיהלען? איך בעט דיך, ענטדעק מיר דעם סוד, אפשר וועל איך, א שוואַכע פֿרוי, קאָנען דיר אומקעהרען דײַן רוה..

מיט א שווערען זיפֿץ האָט ער זיך אויפֿגעהויבען פֿון זײַן אָרט און גענומען שפּרײַזען איבער'ן צימער הין און צוריק און זײַנע געפֿיהלען האָבען אין איהם געשטורעמט.

דאָנאַ גראַציע האָט איהם נישט אָבגעלאָזט און מיט איהרע ליעבליכע רעד אַזוי געווירקט אויף איהם, אז יוסף האָט זיך ענטשלאָסען איהר אלץ צו דערצעהלען.

מיט פֿאַמענדע ליפּען און מיט א ברענענדער הארץ האָט ער איהר אלץ דערצעהלט און פֿאַר איהר ענטדעקט דעם סוד פֿון זײַן ליעבע צו לעאָנאָרא, וועלכע האָט געפֿאַנגען גענומען זײַן הארץ פֿון ערשטען מאָמענט אָן און געענדיגט זײַן רוה...

— איצט, טײַערע מוהמע, ווײַסטו שוין אלץ! איך האָב פֿאַר דיר אלץ דערצעהלט. עס איז מערקווירדיג, איך בין דאָך נישט קײן קינד און פֿונדעסטוועגען האָט דאָס געפֿיהל פֿון ליעבע ארײַנגעדרונגען צו מיר אין אלע מײַנע גליעדער... איך האָב פֿיעל געקעמפֿט געגען דאָזיגען געפֿיהל און איך האָב עס נישט בײַגעקומען... איך דערקען זיך אלײן נישט... מײַן הארץ איז פֿול געוואָרען מיט פֿערגניגען און זיסע האָפֿנונגען, נאָר קוים האָב איך דעם קאָפּ אויפֿגעהויבען צו געניסען פֿון די הערליכע זונען-שטראַהלען און צו זעטיגען מײַן הארץ מיט די הימלישע פֿרוכטען—ווי עס איז דערפֿון געוואָרען א פֿערטריקענט גרעזעל, א פֿערוועלקטע פֿלאַנצונג...

מיט שווערע אינערליכע לײַדען האָט ער זיך אוועקגעזעצט בײַ'ם טיש און פֿערדעקט זײַן געזיכט מיט די הענד.

דאָנאַ גראַציע, וועלכע האָט זײַן קומער נישט געקאָנט צוזעהן האָט מיט זיסע און צאַרטע רעד גענומען איהם טרײַסטען:

— איך פֿערשטעה דײַנע געפֿיהלען, איך בעגרײַף דײַן קומער... נאָר פֿערגעס נישט, אז דו ביזט א יוד און זי—א טאָכטער פֿון א הויכען ווענעציאַנישען עדעלמאַן... ווי ליעב זי זאָל דיך נישט האָבען, וועט זי אַזוי לײַכט זיך נישט ענטשליסען מיט דיר צו געהן... און איהר פֿאַמיליע וועט עס זיכער נישט דערלאָזען... און צו וואָס דאַרפֿסטו עס? דו דאַרפֿסט גענוג שטאָלץ זײַן אויף זיך און ווען די קריסטען שטויסען דיך אָב פֿון זיך—דאַרפֿסטו בײַ זיך נישט אראָבפֿאַלען? בעקלאָג זיך נישט אויף דײַן גורל, אנשטאָט דער פֿערוועלקטער בלום וועט אויפֿשפּראָצען א פֿרוכט פֿון ברכה און זעגען...

— דו גלויבסט נישט - אין לעאָנאָרא, ווײַל זי געהערט צו א פֿרעמדער אמונה?—און מײַנע באַקען זענען רויט געוואָרען, ווי ער וואָלט זיך אלײן געשעמט פֿאַר זײַנע ווערטער.

— ווען זי וואָלט מיט דיר געגאַנגען, וואָלט איך איהר געגלויבט, נאָר דאָס וועט קײן מאָל נישט זײַן...

— און ווען זי וועט האָבען מוט נישט צו פֿאָלגען איהר פֿאַמיליע און מיר געבען איהר האַנד אויף אײַביג?

דאָנאַ גראַציע האָט אויף יוסף'ן מיט א פֿערוואונדערונג א קוק געטהון און מיט א לײַכטען פֿאָרוואָרף איהם געזאָגט:

— האָסטו דען דאָס רעכט פֿון איהר אַזאַ קרבן צו פֿערלאַנגען? א מאַנספּערזאָן איז לײַכט אריבערצושפּרינגען איבער אַנ'אַבגרונד און צו דערגרײַכען דעם שטערקסטען ציעל... א מאַנספּערזאָן קאָן זיך לײַכט אָבררײַסען פֿון זײַן הײם און זײַן פֿאַמיליע... אָבער א פֿרוי איז גאָר אַנ'אַנדער וועזען... ווען דו וועסט ארויסרײַסען די צאַרטע בלום, וואָס מען רופֿט פֿרוי פֿון איהר שורש, וועט זי פֿערוועלקט ווערען... דו דאַרפֿסט אויך א ביסעל אויספּרובען דײַן הארץ און גוט א טראַכט טהון, צי דו וועסט שטענדיג צו איהר האָבען די אײַנציגע געפֿיהלען, וואָס איצט... אפֿשר וועט קומען א צײַט, וואָס די הײַנטיגע ליעבע וועט דיר ווערען צו לאַסט...

— דאָס וועט קײן מאָל נישט זײַן!

און א לײַכטער שמײכעל איז אריבער איבער איהרע ליפּען. זי האָט געקענט גוט דאָס לעבען אין אלע זײַנע פֿאַרבען און שאַטירונגען. זי האָט געוואוסט, אז די ליעבע ברענט נישט אויף אײַביג און די פֿלאַם פֿון לײַדענשאַפֿט פֿערלעשט אויך שנעל, ווען פֿרײַע זענען נישט בעהעפֿט אויך דורך אײַן גלויבען און אײַנע געפֿיהלען... אויך איז זי געווען איבערצײַגט, אז מען וועט לעאָנאָרא קײן מאָל פֿון איהר פֿאַמיליע נישט קאָנען אָבררײַסען.

און גראַציע האָט גענומען הײַך און פֿאַרזיכטיג איהם ארויסזאָגען איהרע געדאַנקען און מיט איהרע קלוגע און פֿערנינפֿטיגע רעד אַזוי געווירקט אויף יוסף'ן, אז ער האָט איהר אויסגעהערט מיט דער גרעסטער אויפֿמערקזאַמקײַט און ענדליך, זיך ארומגעזעהן, אז איהם וועט כלל נישט זײַן אַזוי שווער זיך מיט לעאָנאָרא צו שײַדען.

ווען זי האָט געענדיגט רעדען, האָט ער זיך אָבגערופֿען:

— טײַערע מוהמע, איך וועל דיר פֿאָלגען! נאָר אײַדער איך פֿאָהר אוועק פֿון דאַנען, מוז איך לעאָנאָרא אלץ ערקלערען... אהינגעהן צו קוריני קאָן איך נישט. איך וועל דערום איהר אָנשרײַבען א בריעף.

ער האָט זיך אוועקגעזעצט בײַ א טיש און גענומען שרײַבען. ער האָט געשריבען און פֿון זײַן שרײַבען געוועזען אונצופֿריעדען. ער האָט געוואָלט צורײַסען דעם בריעף און פֿון דאָס נײַ אָנשרײַבען, נאָר אין דעם מאָמענט האָט זיך אויף דער שוועל פֿון צימער בעוויזען א פֿרוי אין א שלײַער, וועלכע האָט אײַנגאַנצען געציטערט...

(פֿאָרטזעצונג קומט)

# וואָס הערט זיך אין לאָדז.

## די שטורמישע פערזאַמלונג פון יורישען קאַמי-פעראײן.

די פאַרטזעצונג פון דער אַלגעמײַנער יעהרליכער פערזאַמלונג פון יורישען קאַמי-פעראײן, וועלכע איז פאָרגעקומען שבת צו נאַכט אין נײַעם כאָנצערט זאַל אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' כאַלאָדענקאָ, האָט צוגעצויגען העכער 300 מיטגליעדער און איז אַראָב זעהר שטורמיש.

דעם גאַנצען שטורם האָט אַרויסגערופען די פראַגע, ווי צו בעשטראָפען די צוויי מיטגליעדער, וועלכע האָבען נעגעבען אַנ'אַנאָנס, אַז אַ פאַרוואַהל-פערזאַמלונג ווערט אָפּגעלענט.

אײַנער פון די מיטגליעדער האָט געהאַט געבעטען שריפטליך ענטשולדיגונג בײַ דער פערוואַלטונג, דער צווײטער האָט געבעטען מינדליך ענטשולדיגונג, נאָר דאָס בערוהיגט אַלץ נישט דעם גרעסטען טײַל פון די פערזאַמעלטע און פיעל רעדנער זאָגען זיך אַרויס, אַז מען זאָל אָנעהמען די האַרבסטע שטראָף.

די אָנהענגער פון די בײדע מיטגליעדער פרובען זײַ פערטײדיגען און בעת די דעבאַטען, וועלכע פערציהען זיך אײַנינע שעה, בראָכען אויס אײַנינע שאַרפע אינצידענטען צווישען בײדע גרופּעס און נאָר אַ דאַנק דער ענערגיע פון פאָרזיצענדען נײַעם זיך אײַן די פערזאַמלונג צו פיהרען ווײַטער.

ענדליך, טראָנט אַרײַן ה' באַקולין אַ פאָרשלאָג, אַז מען זאָל שליסען די דעבאַטען און דעם ענין אויסצוגעבען אַ קאָמיסיע צו אונטערזוכען.

דער פאָרשלאָג רופט אַרויס לײַדענשאַפטליכע דעבאַטען און די נעמיטער ווערען אַזוי צוהיצט, די מיטגליעדער אַזוי צוריטיצט און נערוועז, אַז עס איז בטעם אונטערגליך דעם פאָרשלאָג אָפּצושטימען.

דער פאָרזיצענדער שטעלט צוויי מאָל דעם פאָרשלאָג צו אָפּשטימונג און ווען ער פאַלט בײַדע מאָל דורך, ווערט אין זאָל אַזאַ טומעל, עס בראָכען אויס אַזעלכע שאַרפע אינצידענטען, אַז דער פאָרזיצענדער מוז איבערײַסען די פערזאַמלונג.

ווען די פערזאַמעלטע בערוהיגען זיך אַ ביסעל ווערט מיט אַ נוואַלדיגער מעהרהײט אָנגענומען די רעזאָלוציע פון דער פערוואַלטונג, לויט וועלכער די צוויי מיטגליעדער בעקומען אַ שאַרפען פאַרוואַרף פאַר זײַער האַנדלונג און דער אינצידענט איז ערלײדיגט.

זעהר לעבהאַפט זענען אויך אַריבער די וואַהלען, וואו די צוויי גרופּעס האָבען צווישען זיך געשמאַק געקעמפפט. דער רעזולטאַט פון די וואַהלען איז שוין אונזערע לעזער בעוואוסט.

צום סוף ווערען אַרײַנגעטראָגען אַ נאַנצע רײַה פאָרשלאָגען וועגען פערברײַטערן די טהעטינקײַט פון פעראײן, וועגען נאָרמירען די אַרבײַטס-צײַט פון די האַנדעלסאָנגעשטעלטע, מאַכען אַנ'אַנקעטע, נרינדען אַ ביורא פאַר יורידישע הילף, בראַנזשען-סעקציעס, שיערס-נעריכטען א. אַז. וו.

# פאַלכס-טריבונע.

## צו די לאָדזער טאַמבורירער.

געעהרטער ה' רעדאַקטאָר!

ערלויבט מיר צו פערעפנטליכען אַ פּאָר ווערטער אין אײַער ווערטער צײַטונג, איך ווענדע זיך צו אַלע לאָדזער טאַמבורירער און פרעג זײַ צי עס וואָלט שוין ניט צײַט געווען, אַז זײַ זאָלען אָנהויבען קלערען וועגען אַ פעראײן. לאָמיר זעהן בײַ אַנדערע פאַכען, וואו עס זײַנען דאָ מעהר אַרבײַטער ווי בײַ טאַמבורירער, האָבען זײַ אַלע פעראײנען, קומען זיך צוזאַמען און רײדען זיך צונויף. איך רעכען, אַז עס וואָלט שוין צײַט געווען מען זאָל דאַרפען טהון עפּיס דערצו, מען זאָל ניט דאַרפען אַזוי פיעל מאָהל יעדערין שלעפען און רופען אַזוי ווי פאַר צוויי יאָהר צוריק, בעת ס'האָט געזאָלט זײַן אַ פערזאַמלונג און האַנדווערקער-קלוב איז אײַנער יאָ געקומען דער צווײטער נישט, יעדער קוקט נור פאַר זיך און זאָרגט ניט פאַר'ן כלל ווען אײַנינע טאַמבורירער האָבען בעסערע אַרבײַטס-בעדינגונגען טראַכטען זײַ שוין נאָר ניט וועגען זײַערע אַנדערע חברים און זײַ פערנעסען, אַז זײַ אַלײן וועט עס סוף כל סוף אויך אָנריהרען, מען זעהט שוין הײַנט, מען פערדינט ניט קײן העלפט וויפיל מען האָט געפלעגט צו פערדינען און דאָס פאַך געהט וואָס אַמאָל מעהר צו גרונד.

אַלזאָ ווענד איך זיך נאָך אַמאָל צו אַלע קאָלעגען טאַמבורירער: זעהט כל זמן עס איז נאָך צײַט. מען קען נאָך דאָס פאַך דערהאַלטען, לאָמיר גרינדען אַ פעראײן הײַל שפּעטער וועט שוין זײַן ווײַטער. בײַ צום בית-עולם האָבען דעם פערשטאָרבענעם געט-אָנען די מיטגליעדער פון דער חברה „נושאי המטה", אויפ'ן בית-עולם האָט זיך אַ גרויסער עולם פערזאַמעלט אין טרויער-זאַל, וואו דער לאָדזער רב האָט אין אַ קורצען און אַ ריהרענדען הספּד אָנגעוויזען אויפ'ן גרויסען פערלוסט, וואָס אונזער שטאָדט האָט געליטען צוליעב'ן טויט פון ה' יעקב וואַרכיווקער ז"ל. נאָכ'ן הספּד האָט מען מקבר געווען דעם פערשטאָרבענעם בײַ אַ טרויעריגע שטימונג און בײַם געוויין פון די קינדער, קרובים, און צאָהלרײַכע פרײַנד פון דעם אויסגעצײַכענטען מענשען און לאָדזער כלל-טהוער. (ג)

## פערשיעדענעס.

— (ג) אין פערלויף פון דער פאָרינער וואָך האָבען פערלאָזט אונזער שטאָדט העכער 500 וואָיאַזשאָרען, וועלכע זענען געפאָהרען מיט די קאָלעקציעס אויף ווינטער-סחורות אין די מיעפערע רוסישע גובערניעס. די איבערינע וואָיאַזשאָרען פערלאָזען לאָדז באַלד נאָך פסח.

— (ג) פאַר'ן נישט ריכטיגען פיהרען די מעלדע-ביכער האָט דער פעטריקאָווער גובערנאַטאָר בעשטראָפט מיט צוויי וואָכען אַרעסט אָדער 50 רובל שטראָף דעם הויזבעזיצער יעקב בלאַוואַט.

## צו די לאָדזער טאַמבורירער.

געעהרטער ה' רעדאַקטאָר!

ערלויבט מיר צו פערעפנטליכען אַ פּאָר ווערטער אין אײַער ווערטער צײַטונג, איך ווענדע זיך צו אַלע לאָדזער טאַמבורירער און פרעג זײַ צי עס וואָלט שוין ניט צײַט געווען, אַז זײַ זאָלען אָנהויבען קלערען וועגען אַ פעראײן. לאָמיר זעהן בײַ אַנדערע פאַכען, וואו עס זײַנען דאָ מעהר אַרבײַטער ווי בײַ טאַמבורירער, האָבען זײַ אַלע פעראײנען, קומען זיך צוזאַמען און רײדען זיך צונויף. איך רעכען, אַז עס וואָלט שוין צײַט געווען מען זאָל דאַרפען טהון עפּיס דערצו, מען זאָל ניט דאַרפען אַזוי פיעל מאָהל יעדערין שלעפען און רופען אַזוי ווי פאַר צוויי יאָהר צוריק, בעת ס'האָט געזאָלט זײַן אַ פערזאַמלונג און האַנדווערקער-קלוב איז אײַנער יאָ געקומען דער צווײטער נישט, יעדער קוקט נור פאַר זיך און זאָרגט ניט פאַר'ן כלל ווען אײַנינע טאַמבורירער האָבען בעסערע אַרבײַטס-בעדינגונגען טראַכטען זײַ שוין נאָר ניט ווענען זײַערע אַנדערע חברים און זײַ פערנעסען, אַז זײַ אַלײן וועט עס סוף כל סוף אויך אָנריהרען, מען זעהט שוין הײַנט, מען פערדינט ניט קײן העלפט וויפיל מען האָט געפלעגט צו פערדינען און דאָס פאַך געהט וואָס אַמאָל מעהר צו גרונד.

אַלזאָ ווענד איך זיך נאָך אַמאָל צו אַלע קאָלעגען טאַמבורירער: זעהט כל זמן עס איז נאָך צײַט. מען קען נאָך דאָס פאַך דערהאַלטען, לאָמיר גרינדען אַ פעראײן הײַל שפּעטער וועט שוין זײַן

מיט אַכטונג

אַ לאָדזער טאַמבורירער.

## צו די האַלץ-אַרבײַטער.

נעעהרטער ה' רעדאַקטאָר!

מיר בעטען אײַך נישט ענטזאָגען אָפּצודרוקען אין אײַער געעהרטער צײַטונג פאָלגענדען ברעף:

אײַנזעהענדיג די נויטווענדיגקײַט אין אַ פּראָפעסיאָנעלען אָרגאַן פאַר די האָלץ-אַרבײַטער אין יורש, וועלכער זאָל בעלויכטען אַלע פראַגען פון זײַער לעבען און פערטײדיגען זײַערע אינטערעסען האָט אַ גרופּע האָלץ-אַרבײַטער גענומען אויף זיך צו שאַפען די נויטיגע טריבונע, וואו אַלע אַרבײַטער פון די האָלץ-בראַנזשע זאָלען קאָנען בעטראַכטען געמײנזאַם אײַערע אינטערעסען.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אַלע פּראָפעסיאָנעלע פעראײנען, גרופּען און אײַנצעלנע פערזאָנען, וועלכע געהערען צו דער האָלץ-אַרבײַט, זײַ זאָלען אונז מיטהעלפען מיט אַרטיקלען, מאַטעריאַלען, קאָרעספּאָנדענציעס א. ה. גל. אַלצדינג וואָס קאָן האָבען אַ שייכות צום לעבען פון די האָלץ-אַרבײַטער בעטען מיר צו שיקען לויט'ן אָנגעוויזענעם אַדרעס. מיר גלייבען, אַז אונזער ווענדען זיך וועט האָבען דעם געהערינען ערפאָלג.

מיט גרויס דרך-ארץ

אַ גרופּע האָלץ-אַרבײַטער.

אַדרעס:

A. Айзенбергу, Варшава
Милая 3/41

## וועגען האַפּמאַנ'ס מיליאָנען ירושה.

מיט אַ צײַט צוריק האָבען מיר געהאַט געמעלדעט וועגען דער גרויסער מיליאָנען-ירושה, וואָס ס'איז געבליבען אין אַמעריקאַ נאָך אַ נעוויסען האָפּמאַן, וועלכער שטאַמט פון ברושעשטש-קויאַווסק, בײַ וואַלאַצלאַווקע. איצט קאָנען מיר ווענען דער אײַנגעגער אַנגעלענגען דעם טעלדען פאָלגענדעס:

באַלד ווי ס'איז אָנגעקומען קען פוילען די ידיעה וועגען דער ירושה האָט צווישען די הונדערטער פערזאָנען אויך אַ נעוויסער ס. בראָניטשאָווסקי (זאַוואַדזקא 9) מיט דאָקומענטען זיך געוועדט קען אַמעריקע צו די אָפיציעלע פון דער ירושה, אַז מען זאָל איהם צושיקען געוויסע ידיעות וועגען דער ירושה.

די טעג האָט ה' בראָניטשאָווסקי בעקומען אַנ'ענטפער מיט אײַנינע פרטים פון דער ירושה.

דער פערשטאָרבענער האָפּמאַן איז געבוירען געוואָרען אין בושעשטש-קויאַווסק און האָט געהאַט זעקס ברידער און צוויי שוועסטער. פון די ברידער זענען דרײַ פאַרן פרוסישן אַרמיע אין קאַלט געמאַכט, אַז מיר האָבען אָנגעשריבען צו צוויי פעלדען אין קייזער ווילהעלם'ס געשטאַק און זיך געפרעגט: איז הערמאַן יאַדלאָווקער וועלכער אַ העלדען-טעטער, אַ „צווייטער קאַרינע"?... דען דער עלטער אונזער „גוט בעקאַנטער" קאַרגוזע, וועלכען מיר הערען אַזוי אָפט אין... נראָטעפּאָן „ברשיטערס אינו" שנעלער ווי יאַדלאָווקער, מען מוז נאָר ווישען מיט דעם גראַמאָפאָן-שרייבען אַנצושטעלען...

מען מוז אָבער שוין האָבען אַ בעזונדערס פײַנעם געשמאַק אום צו פערשטעהען דעם רייץ, מיט וועלכען דער עכטער מיסטערוועגער אין אידעאַלסטען זין פון וואָרט—יאַדלאָווקער האָט די ידיעה נעזונען, די מאַיעסטעטישע רוה, די עכט-קינסטלערישע באַגעגענג, די געפאַהרען קיין פרעטאָריע אין טראַנסוואַל, וואו ער איז אין יאָהר 1844 געשטאָרבען אַלס גרויסער מיליאָנער.

פאַר זײַן טויט האָט האַפּמאַן פערוואָנט, אַז זײַן צוואה זאָל מען עפענען ערשט אין 20 יאָהר נאָך זײַן טויט. דער דאָזיגער יאָהרגאַנג איז אָבגעהיט געוואָרען און די צוואה איז געעפענט געוואָרען מיט 50 יאָהר צוריק.

אין דער צוואה איז צווישען אַנדערע געשריבען פאָלגענדעס: דעם גאַנצן פערמעגען לאָזט ער איבער פאַר די קרובים. כדי ס'זאָל אָבער נישט בעקומען קיינער פון די ברידער אָדער שוועסטער, וועלכע האָבען זיך פון איהם אָבגעזאָגט, האָט ער אָנגעזאָגט, אַז זײַן פערמעגען זאָל ערשט פערטיילט ווערען צווישען די קרובים 50 יאָהר נאָכדעם ווי מען וועט די צוואה עפענען און בין יענער צײַט זאָל דאָס גאַנצע פערמעגען זיך געפינען אין דער ענגלישער נאַציאָנאַל-באַנק אין לאָנדאָן.

דער וואַנוש פון דעם פערשטאָרבענעם איז אויסגעפיהרט געוואָרען אין דאָס געלד, וועלכעס בעטרעפט שוין הײַנט אַנ'ערך 100,000,000 דאָלאַר, געפינט זיך אין דער אויבענדערמאַנטער באַנק.

הײַנטיגען יאָהר איז די צײַט ווען מען דאַרף דאָס פערטיגען פערטיילען. כדי אין דער יורישער-ליסטע פערשריבען צו ווערען טויזען צוגעשטעלט ווערען אַלע נויטיגע דאָקומענטען, די ליסטע פון די יורישע ענטהאַלט שוין אַנ'ערך 300 פערזאָן, וואָס וואוינען אין פערשיעדענע אין אַמעריקע.

## טעאַטער און מוזיק.

### יאַדלאָווקער קאָנצערט.

דער „קאַמערזענגער", אויף וועלכען מיר האָבען מיט שפּאַנענדער אונגעדולד געוואַרט, האָט אונז נאָך מאַנאַרט'ס אַריע און נאָך הינגאַ וואַלס'ס ליעדער אַזוי קאַלט געמאַכט, אַז מיר האָבען אָנגעהויבען צו צוויפלען אין קייזער ווילהעלם'ס געשטאַק און זיך געפרעגט: איז הערמאַן יאַדלאָווקער ווירקליך אַ העלדען-טענער, אַ „צווייטער קאַרינע"?... דען דער עלטער אונזער „גוט בעקאַנטער" קאַרגוזע, וועלכען מיר הערען אַזוי אָפט אין... נראָטעפּאָן „ברשיטערס אינו" שנעלער ווי יאַדלאָווקער, מען מוז נאָר ווישען מיט דעם גראַמאָפאָן-שרייבען אַנצושטעלען...

מען מוז אָבער שוין האָבען אַ בעזונדערס פײַנעם געשמאַק אום צו פערשטעהען דעם רייץ, מיט וועלכען דער עכטער מיסטערוועגער אין אידעאַלסטען זין פון וואָרט—יאַדלאָווקער האָט די ידיעה נעזונען, די מאַיעסטעטישע רוה, די עכט-קינסטלערישע באַגעגענג, די פאַלקאָמענע אָטעם-טעכניק, די פאַרטרעפליך געשולטע און זילבער קלאָרע שטימע, די פאַר-בענדטע „טאָסקאַ" אַריע אויבערצוטאָן, וואָס פאַר אַ פײַנגעפיהלענער קינסטלער יאַדלאָווקער איז. אין די אַריען האָבען מיר שוין געהערט אַ קרעפטיגע שטימע, קאָלאָראַטור, עכט איטאַליעניש Bel-canto, פאַרצינליכע Mezzovoce צאַרטע פּיאַנישימאָ. דאָ, גלייב איך, זענען שוין אַלע אויבערצייגט געווען, אַז הערמאַן יאַדלאָווקער איז אײַנער פון די בעדײַטענדסטע העלדען-טענאָרען אין מיטעלאַרען יאָהר.

מיר יודען קענען שטאָלץ זײַן, וואָס יאַדלאָווקער איז אַ יוד.

D-skl.

## די לעצטע גאַסטראָלען פון די „מאַלאַרוסען".

די קלײַן רוסישע טרופּע פון הערמאַנסקי גיעט אין לאָדזער „סקאַלאַ"-טעאַטער די לעצטע דרײַ גאַסטראָלען.

הײַנט טאָנאָנד און אָוועד וועט פאָרקומען דער בענעפיס-אָוועד פון דער מאַלאַרוסיפּלער מאַלאַרוסישער שוישפּיעלערין נ. מ. קאַטשובעי-דזבאַנאָווסקאַ. געשפּיעלט וועט ווערען די „מוזיקאַלישע מאָוואַוק" און צוויי אַקטען פון נ. נ. סעוויערסקי „נײַע פערוואַנדעלונגען" ציגײַנער-ראָמאַנסען". די פאַרטיע פון „וינאָ" וועט דורכפיהרען די בענעפיציאַנטין.

צום שלוס וועט געשפּיעלט ווערען די קאָמישע אָפּצערעטע אין 4 אַקטן פון ס. ל. קרעטיוניצקי „וואַליאַטי סאַצקאַוויע רומיע".

רעדאַקטאָר: י. אונגער.
פּרוסיגבעבער: ( ע. האַמבורסקי.
( א. טענענבוים.


# גרויסעס טעאַטער דיר. י. זאַנדבערג.

מאָרגען דיענסטאָג 25-טע פאַפּולערע פאָרשטעלונג פאַר'ן האַנדווער-קער-קלוב. ווערט געשפּיעלט צום פיערטען מאָל

## די גרויסע אָפּערעטען-נאָוויטעט

די וועלטען קאָמישע אָפּערעטע פון ל. כ ו י מ ע ל דער אויטער פון „ד"ר וויפּעגבלאָ"

# לעבעדיג און לוסטיג

## 26 געזאַנגס-נומערן 26

הויפּטראָלען: שענע—פרל. נאַשפּאַנואַה; בערטע—פרל. ס. טריעל; שפּאַליע—פרל. פאַדערמאַן; קאַץ—ה' אַדאָלף בערמאַן; זינגמונד—ה' מאַקס גולמאַן, לעבעדיג—ה' לעבעדיעוו; לוסטיג—ה' מיכאַלעסקאַ; שאַץ—ה' ווילבערבערג; באַץ—ה' דערדערמאַן בילעטען בײַ זעהר בילליגע פרײַזען בעקומט מען פון הײַנט אַ נאַנצען טאָג און מאָרגען בין 5 אַ ווײַטער נאָכמיטאָג און מאַגאַזין פון ה' ליקערמאַן דוועלנע 2.

## אַנאָנס! לעזט

## עס גרייט זיך צו צום אויפפיהרען אויף יום טוב דו עפּעמטפאַלע.....


52)

מאַרים לעבלאַן.

# 813 די וואונדערליכע מעשים פון 813
## א בעריהמטען דעטעקטיוו.

פון פאַריזער לעבען.

### V.

### ווער איז זשענטוויעוו?

— דאָס ביסטו?

פרוי ערנעמאַן איז אין איהר קלײַנעם צימער געשטאַנען פאַר'ן מענשען, וואָס איז צו איהר אַרײַנגעקומען מיט בלאַס אויפגעגעבענטע אויגען פון פערוואונדערונג און שטוינונג.

— יאָ, ליופּען איז עס...

— דו? — האָט זי ווידערהאָלט — דו?... און די צײַטונגען האָבען געשריבען...

— יאָ, איך בין געשטאָרבען... — האָט ער טרויעריג אַ שמײַכעל געטהון.

— און וואָס... און וואָס... — האָט זי נאָכמאָל אַ פרעג געטהון.

— דו ווילסט וואָנען, ווי קומט אַ טויטער אַהער? גלויב מיר, אַז איך האָב היכטיגע סבות...

— ווי דו האָסט זיך געענדערט? — האָט זי בעמערקט מיט מיטלײַד.

— יאָ! אײַנינע יאוש-מאָמענטען... נאָר עס איז שוין פאַרבײַ... ווענען יעוואַ איז דאָ?

— לאָז זי צו רוה — איז זי ווידער אויפגעשפּרונגען — ווילסט זי ווידער אַוועקפיהרען? נײַן, איך וועל עס נישט דערלאָזען... זי האָט זיך אומגעקעהרט צו מיר אַ בלאַסע און אויסגעטוטשעטע, זי האָט אָנגעהויבען קומען צו זיך... ווילסטו יעצט... נײַן... נײַן...

ער האָט מיט קראַפט אַרויפגעלעגט זײַן האַנד אויף דער פלײַצע פון דער אַלטער פרוי און פעסט געזאָגט:

— איך ווילּ... דו פערשטעהסט... איך ווילּ מיט איהר רעדען...

— נײַן.

— איך וועל מיט איהר רעדען.

— נײַן, איך וועל עס נישט דערלאָזען!... מיט מײַן לעבען וועל איך בעצאָהלען. מיט דײַנע רײַכטומער און גרויסקײַטען האָסטו זי אומגליקליך געמאַכט. ווער איז דײַן לעדיק? ווי קומט זשענטוויעוו צו אַ הערצאָגין? דו ביסט משוגע געוואָרען... אײַנגעטליך. האָסטו די גאַנצע צײַט זיך געהאַט אין זין און נישט זשענטוויעוו. האָסטו זי געפרעגט צי זי ליעבט דײַן הערצאָג? נעטע? זי דאַרף אַ בעשײדען, עהרליך לעבען און דאָס קאָנסטו איהר נישט געבען... צו וואָס ביסטו געקומען?

— איך מוז — האָט ער שטיל און רוהיג אַרויסגערעדט — איך מוז זיך זעהען מיט איהר און רעדען מיט איהר...

— זי מײַנט, אַז דו ביסט געשטאָרבען.

— און דאָס וויל איך טאַקע נישט... זי מוז וויסען די וואָהרהײט. דאָס איז פאַר מיר די גרעסטע פּיין, וואָס זי האַלט מיך פאַר טויט... ברענג זי אַהער!...

זײַנע לעצטע ווערטער האָבען זי געריהרט און זי האָט זיך אָפּגערופען:

— הער זשע... קודם וויל איך וויסען... וואָס ווילסטו איהר זאָגען?... זי מיט מיר אָפענהערציג. וואָס ווילסטו פון זשענטוויעוו?

ער האָט ערנסט איהר געענטפערט:

— איך וויל איהר זאָגען אָט וואָס: „זשענטוויעוו, איך האָב דײַן מוטער פערשפּראָכען דיר צו פערשאַפען דײַנטום, מאַכט און אַ לעבענדיגע פּײַן לעבען. און ווען איך וועל דעם ציעל דערגרײַכען, וועל איך בעטען בײַ דיר ער-לויבניש צו וואוינען נישט ווײַט פון דיר. אַ גלייכליכע און אַ רײַכע וועסטו אָן מיר פערגעסען... אַזוי האָב איך געוואָלט זאָל זײַן. דער שיקזאַל איז געוועזען שטאַרקער פון מיר און אַנשטאָט רײַכטום און מאַכט בראָנג איך דיר נאָרנישט, אַך נויטיג זיך אין דײַן הילף... זשענטוויעוו, קאָנסטו מיר העלפען?"

— און וואָס? — האָט די אַלטע פרוי אַ פרעג געטהון.

— צו לעבען...

— און דו האַלסט בײַ אַזאַ טרונה? מײַן אָרימער, אָרימער...

— יאָ — האָט ער רוהיג געענטפערט — איך בין דער הערצאָג דערנאָנען... דרײַ פערזאָן האָב איך מיט מײַנע הענד ערמאָרדעט... די משא פון די קראָנען איז אונערטרעגליך... איך בין אײַנער אַלײן און צום ערשטען מאָל אין מײַן לעבען נויטיג איך זיך אין הילף... איך האָב דאָס רעכט פון איהר הילף צו פערלאַנגען און איהר פליכט איז מיר צו העלפען... ווען נישט...

— וואָס?

— ווען נישט... איז אַלץ געענדיגט.

זי האָט אויף איהם אַ קוק געטהון אַ בלאַסע און אַ צוטומעלטע און אַ פרעג געטהון:

— וואָס ווילסטו טהון?

— מיר וועלען רײַזען... ווען דו ווילסט קאָנסטו מיט אונז מיטפאָהרען...

— נאָר דו פערנעסט דײַן פערנאַנענהײט...

— זי וועט עס פערנעסען... זי וועט פערשטעהן, אַז איך בין נישט קיין דערוועלבער...

— ווילסטו ערנסט, אַז זי זאָל מיט דיר געהן?

— איך וועל פאַר איהר אַרבײַטען, אַז זי זאָל זײַן גליקליך און שפּעטער התונה האָבען מיט דעם. וועסטו זי וועט ליעב בעקומען... מיר וועלען זיך בע-ווײַטער, בין צום בית-עולם האָבען דעם פערשטאָרבענעם געט-אָנען די מיט-גליעדער פון דער חברה „נושאי המטה". אויפ'ן בית-עולם האָט זיך אַ גרויסער עולם פערזאַמעלט אין טרויער-זאַל, וואו דער לאָדזער רב האָט אין אַ קורצען און אַ ריהרענדען הספּד אָנגעוויזען אויפ'ן גרויסען פערלוסט, וואָס אונזער שטאָדט האָט געליטען צוליעב'ן טויט פון ה' יעקב וואַרכיווקער ז"ל. נאָכ'ן הספּד האָט מען מקבר געווען דעם פערשטאָרבענעם בײַ אַ טרויעריגע שטימונג און בײַם געוויין פון די קינדער, קרובים, און צאָהלרײַכע פרײַנד פון דעם אויסגעצײַכענטען מענשען און לאָדזער כלל-טהוער. (ג)

## פערשיעדענעס.

— (ג) אין פערלויף פון דער פאָרינער וואָך האָבען פערלאָזט אונזער שטאָדט העכער 500 וואָיאַזשאָרען, וועלכע זענען געפאָהרען מיט די קאָלעקציעס אויף ווינטער-סחורות אין די מיעפערע רוסישע גובערניעס. די איבערינע וואָיאַזשאָרען פערלאָזען לאָדז באַלד נאָך פסח.

— (ג) פאַר'ן נישט ריכטיגען פיהרען די מעלדע-ביכער האָט דער פעטריקאָווער גובערנאַטאָר בעשטראָפט מיט צוויי וואָכען אַרעסט אָדער 50 רובל שטראָף דעם הויזבעזיצער יעקב בלאַוואַט.

**טעאטער „סקאלא".**
מאלארוסישע טרופע
אונטער דירעקציאן ה' **הייראמאקי.**

הײַנט מאנטאג האלב 9 אבענדס קומט פאר דער בענעפיס פון די בעליעבטע ארטיסטין נ. מ. קאטשובעי-דזבאנאווסקאיא עס וועט אויסגעפיהרט ווערען
**Новые цыганскіе романсы въ лицахъ**
א מוזיקאלישע מאזאיקא אין 2 אקטען פערפאסט פון נ. ג. סיעווערסקי.
**Залёты Соцького Мусія**
100 נומערן געזאנג 100
א קאמישע אפערע אין אײן אקט, פערפאסט פון מ. ל. קראפאווניצקי.
איינצעלהייטען אין די פראגרעמען און די פליגען.

**W. CIELECKI**
Skład fabryczny Towarzystwa Akcyjnego fabryki wyrobów żelaznych
**Wł. GOSTYŃSKI i S-ka, Łódź,**
Telefon 12-45. ∴ ul. Piotrkowska № 68.
עטפעהלט צום בעפארשטעהענדען סעזאן:
פילטערן צום וואסער, פיר וואסערלייטונג און שטובען פון א בעוואוסטער גוטקייט פון 3 ביז 20 רובל.
שטוב-אייז-קאסטענס איינענער אייסארבייטונג פון 23 ביז 72 רובל פאר שטיק.
א מאשינדעל צו מאכען לאדעס פון 4 ביז 22 רובל.
קינדער-וועגעלעך, ספארט-וועגעלעך. ראווערס.
ענגלישע בעטען פאר קינדער און ערוואקסענע מיט מאטראצען פון די בילינסטע ביז די טייערסטע.
5385 2 2
נאפט און שפירט-כוכלעך אין א גרויסען אויסוואהל.
טיולער סאמאוארען, ארינינעלע ווינער קאווע-מאשינדלעך ווי אויך רען ניקעלנע, אליומיניעווע און עמאליערטע קוכען-געשירר אין א גרויסען אויסוואהל.
ארינינעלע אמעריקאנער ווישמאטשקעס. פערקויף אויף באר און אויסצאהלונג.
פעסטע פאבריקס-פרייזען.
פעסטע פאבריקס-פרייזען.

זאג מיר צו, אז דו וועסט ענדליך אנהויבען צו געבריכען
**„סאנאטאגען באוער"**
וועלכעס איז מעהר פון אלס 19000 פראפעסארען און דאקטוירים אנערקענט און בעעהרט געווארען מיט פיעל שריפטליכע צוליינענדע אויפרופען אלס א קרעפטיגונגס-מיטעל פאר'ן ארגאניזם און נערוועז, בעקומענדיג א סך אויסצייכנונגען איז סאנאטאגען באוער ווידער בעשאנקען געווארען, אלס דאס בעסטע פון אלע נאהרונגס און קרעפטיגונגס-מיטלען, אויף דעם אינטערנאציאנאלען קאנגרעס אין לאנדאן פון יאהר 1913 מיט א
**גראנד פריז.**
צו בעקומען אין אלע אפטייקען און אפטייק-סקלארען. דער עכטער איז נור אין שאכטלען מיט ארויטען באנדערעל. בראשורען ווערען ארויסגעשיקט אומזאנסט פון דער פירמע פאן ווילפינג און קאמפ. מאסקווא, קרינאקא-לענני פערעאולאק 14.
5403

**הייל אנשטאלט פיר הויט- אונד ווענערישע קראנק זיישען**
**ד"ר ל. פאלק, ז. גאלץ א. סט. יעלניצקי**
**וואולטשאנסקא 36. טעלעפאן 14-81.**
אויפנאהמע שטאציאנערער קראנקער (אין איינצעלצימערן אונד אלגעמיינען קראנקענזאלען). — טעגליך אמטולאמאריש עמפאנג אונבעמיטעלטער פאציענטען. קאנסילטאציאן 60 קאפ. 737
רעגטגען-, ליכט- אונד עלעקטריציטעטס-קורען.
בלוט-אונטערזוכונג בײַ סיפיליס. עלעקטרישע גלוהליכט-בעדער.
שפרעכשטונדען דער אמבולאנען: וואלענאנס פון 8 ביז 9 אונד פריה. 12 ביז חאלב 2 אונד מיטאגס און $7^1/_2$ ביז $8^1/_2$ אונד אבענדס. — אם זאן- און פייערטאגען: פון 8 ביז 10 אונד פריה און 12 ביז חאלב 2 אונד נאכמיטאגס.

**מעבעל** 5266
שלאפצימער: בעטען, מאטראצען, גארדע-ראבען, וואש-טיש אונד נאכט-טישע, שפיגעל צימער: קרעדענס, אטאמאנע, טיש, שטיהלע וואנד-אונד. סאלאן-מעבעל: אמאגאניע קאבינעטס. סקוטיראווא שטר. 5 וואהנונג 9.

**קוכען-מעבעל**
איז נאר צו בעקומען בײַ דעם טישלער אויף פולנאנא גאס 21 אין 2-טען טויער אין פערשיעדענע קאליען און גראנטיערט פאר גוטע ארבייט און צו ביליגע פרייזען.
5265

**זאפארט צו פערמיעטען**
4 צימער, 1-טען שטאק, 1 איינגאנג, גע-איינגעט אויף געשעפטס לאקאל. פעטרי-קויער № 60.

**פארטיערען און טיש-דעקען**
בעקומט מען יעצט צו די ביליגסטע פרייזען בײַ א. ב. ליף נאוואטיעסקא 15 וואהנונג 9 אין הויף רעכטס 1-טער שטאק.
5256

**Утерянъ вексель на сумму 50 р.** Выставленъ И. Шая, жиро Элья Ленковскій. Отдать Л. Леманскій, Петроковская 38. Вексель узнается недѣйствительн. 5252

**Хиль Шмуловъ Домбъ** потерялъ свой паспортъ, выдан. магистратомъ гор. Лодзи. Отдать въ полицію. 3 2 5254

**? ווער ?**
עס וויל בעקומען געלד פאר
**אלטע צייהן**
נעמאכטע, מען זיין צוברעכענע, קען זיך ווענדען אין האטעל צענטראל 33 №, פעטריקויער 8 № מעלדען פון 10—2 און פון 3—6. נור ביז דאנערשטאג.
5190 6 5

**צו פערקויפען**
א איינריכטונג צו מעכאנישע אויס ארבייטונגען און צו דרוקען טאר-בעלעך. אכטונג אין רעדאקציע.
2548 3 2

**זאפארט צו פערמיעטען**
4 צימער, 1-טען שטאק, 1 איינגאנג, גע-איינגעט אויף געשעפטס לאקאל. פעטרי-קויער № 60.

**פארטיערען און טיש-דעקען**
בעקומט מען יעצט צו די ביליגסטע פרייזען בײַ א. ב. ליף נאוואטיעסקא 15 וואהנונג 9 אין הויף רעכטס 1-טער שטאק.
5256

**Утерянъ вексель на сумму 50 р.** Выставленъ И. Шая, жиро Элья Ленковскій. Отдать Л. Леманскій, Петроковская 38. Вексель узнается недѣйствительн. 5252

**Хиль Шмуловъ Домбъ** потерялъ свой паспортъ, выдан. магистратомъ гор. Лодзи. Отдать въ полицію. 3 2 5254

**? ווער ?**
עס וויל בעקומען געלד פאר
**אלטע צייהן**
נעמאכטע, מען זיין צוברעכענע, קען זיך ווענדען אין האטעל צענטראל 33 №, פעטריקויער 8 № מעלדען פון 10—2 און פון 3—6. נור ביז דאנערשטאג.
5190 6 5

**צו פערקויפען**
א איינריכטונג צו מעכאנישע אויס ארבייטונגען און צו דרוקען טאר-בעלעך. אכטונג אין רעדאקציע.
2548 3 2

**זאפארט צו פערמיעטען**
4 צימער 1-טען שטאק מיט 2 אפטיילונגען נעבאטענגעט צור נעשעפטס לאקאל פון 1/14 אפריל צו פערדינגען. פעטריקויער 16. 2

**מעבעל**
צוליעב פערקלענערען פון לאקאל איז בילליג צו פערקויפען: קרעדענס, קאנאפע, 12 שטיהל מיט א טיש, א שלאפ-צימער, וועלאנע 10 ו. 3 1-טען שטאק. 5263

**צו פערמיעטען**
א קלייניע שטוב אין קוך 3 שטאק מיט וואסער און זייט. פעטריקויער № 60.

**מעבעל**
זאפארט איבערצונעמען. גוטע אינגע-הערטע קונדען, זו ערפאהרען פ-אפענדע אין געוועלב. 5264
№ 37

**מעבעל**
צוליעב פערקלענערען פון לאקאל איז בילליג צו פערקויפען: קרעדענס, קאנאפע, 12 שטיהל מיט א טיש, א שלאפ-צימער, וועלאנע 10 ו. 3 1-טען שטאק. 5263

**צו פערמיעטען**
א קלייניע שטוב אין קוך 3 שטאק מיט וואסער און זייט. פעטריקויער № 60.

**4 צימער** 1-טען שטאק מיט 2 אפטיילונגען נעבאטענגעט צור נעשעפטס לאקאל פון 1/14 אפריל צו פערדינגען. פעטריקויער 16. 2

**מעדהד של פסח**
צו בעקומען בילליג און גוט בײַ דעם בערהמטען און בעוואוסטען מעהדי פאבריקאנט **נתן קארן**
**וויידזעווסקא 50** 5234

**Dr. med. Leyberg**
**26-50. טעל. קרוטקא 5**
ספעציאליסט פיר הויט, ווענערישע אין גע-שלעכטס- קראנקהייטען. שפעציעל פון 1—10 און פון 6—8 נאכמיטאג. פריען פון 5—6. (פיר פרויען א בעזונדער טאג-צימער). 5050

**Dr. Trachtenherz**
**זאוואדזקא 6.**
**טעל. 84-76**
געה. שפסיסטענט דער פעטערסבורגער ספעציעלען שאפדט שפיטעלע.
ספעציעל-ארצט פיר סיפיליס הויט ווענע-רישע קראנקהייטען אונד מענערשוואכע. בעהאנדלונג נאך עהרליך האטא **606—914** הייל אונד מיט עלעקטריציטעט.
שפרעכשטונדען פון 8—2 און 6—9 דאנערשטאג פון 4 ביז 5. בעזונדערע הערשע צימער. 1468

**Dr. D. Fried**
**ד"ר ד. פריעד**
ספעציאל-ארצט פיר אינערע אונד קינדער-קראנקהייטען וואהנט. יעצט **ציעגעל-שטר. 45** חוץ בארש. שפרעכשטונדען פון 9—11 פרוה און פון 3—6 נאכמיטאג.
**מעלעפאן. 33-11.**

**הייל אנשטאלט**
פיר
**אויגענקראנקע**
מיט שטענדיגע בעטען פון
**Dr. B. DONCHIN**
פעטריקויער 69, טעל. 28-39.
שפרעכשטונדען אין שטבלשאריעס פון 10—12 און פון 4—7 נאכמיטאג. עפפענטליכע פון קראנקע פיר אפטרעטען ישנען אויף שטענדיגע בעשען. פיר ארמע יעדען מאנטאג פון 9—10 אומזאנסט.
401 197

**Dr. A. Grosglik**
רענטגען און ליכט-הייל-אינסטיטוט.
**זאכאדניא 68 טעל. 35-16.**
הויט, חשאר, ווענערישע און חשרן-קרענ, קראנקהייטען. בלוט-אונטערזוכונג בײַ סיפיליס בעהאנדלונג מיט רענטגענשטראהלען, קוטרע ליכט און האכפרעקוענץ (ווערסאנוואלאציען) שפרעכשטונדען פון $8^1/_2$—$11^1/_2$ און פון 6—8. פיר דאמען 5—6.

**Dr. P. Grossman**
**ד"ר פ. גראסמאן**
אינערע און קינדער- קראנקהייטען
**פעטריקויער 15, טעל. 21-33.**
שפרעכשט. 9—10 פרוה און 5—7 נאכמ.
2144

**Russ.-Techn. Bureau**
Liefert Maschinen für sämmtliche Industreille Zwecke, energische Stadtvertreter gesucht. Auftragen zu richten nach Berlin, Schiffbauerdamm № 14.

**Adolf Wagner & Co., Holzgeschäft,**
LODZ, Rokicinska-Str. 47.
**Dampfsägemühle, Hobelwerk, mechanische Bau- und Möbeltischlerei, Parkettfussboden-Fabrik, Fournir-Fabrik, Kisten-Fabrik.**
empfiehlt: Bau- und Tischlerholz in allen Gattungen und Maassen, Bau- und Möbeltischlerarbeiten, Büro- und Ladeneinrichtungen, Parkettfussböden in einfachster bis zur elegantesten Ausführung, sowie Stabfussboden, Fournire (Sperrholz) in den verschiedensten Stärken, Kisten in jeder gewünschten Grösse aus Fournire und Brettern, Wickelbrettchen, Rämchen und Ballendeckel.
Haben stets auf Lager: Handruten für Treppengeländer, Sockelleisten für Fussböden, Kehlstösse und Kehlleisten aus verschiedenen Holzgattungen und in verschiedenen Profilen, Dickten aus verschiedenen Holzgattungen und in verschiedenen Stärken.
Sägespähne in grossen Mengen. Mässige Preise! Reele Bedienung!
Telephon № 4-76. & 29-81.
5297 12 8

**דאנקזאגונג.**
היערדורך דריקען מיר אויס אונזער הערצליכסטען דאנק דער פערוואלטונג פון **„אוזדראוויסקא"**, זאמט דעם ה' ד"ר גאלדבלום אין דער שוועסטער פרל. **איוואניצקא**, נאנץ בעזונדערס דער ווערטער פרוי **ראבינאוויטש**, פאר איהרע טרייע און מוטערליכע בעהאנדלונג דער קראנקע.
די קראנקע פון 2-טען ווינטערסעזאן
**אין „אוזדראוויסקא".**
5260

הנני מביעים בזה את צערנו הגדול על מות פתאום חברנו הנכבד והנעלה המנוח
**מ' יעקב ווארכווסקער ז"ל**
אבידה שאינה חוזרת אבדה לנו, חבר הקשור בלב ונפש זה עשרות שנים למטרות ופעולות חברתנו.
בעל הנחמות ישיב לאבליו נחומים ולעפרו—שלום
5183 **ועד החברה „בקור חולים" דפה לאדז.**

**אדוואקאט**
**נ. ווינבערג**
**77 דלוגא 77**
א. א. אויך מיליטערזאכען און אלער ארט שתדלנות אין אלע רעגירונגס-אנשטאלטען.
שפרעכ. 8—11 פרוה און 2—10 אבענד.
5006

**זאמערוואהנונגען**
צו פערמיעטען, אין גוט **מראגא-דאלנא**, 3 וויארסט פון דער סטאציע ראגאוו, חארשוי-ווינענער אייזענבאהן-לינייע. די זאמערוואהנונ-גען זענען מיט א טיך און א וואלד.
נעהערע אויסקונפט בײַם אייגענטימער אדער אין **לאדז** בײַ
**מ. רייטבערגער, אנדזשעיא 7 №**
5185 3 3

**דאנקזאגונג.**
הערצלעך אויף פטר אונזערע טייערע מוטער
**מרים בת יעקב ז"ל**
יצחרינגעס
פון **שנעדאוקא 8** — פרטא —
**זעליג לייזער ווינבערג**
איז אויבערטראגען אויף דער זעלבער שטראסע **№ 10**
הויפט-נעשעפט: **וווסכאדניא № 16** איינגעגעס הויז.
מיט טיעל אויסבעסערונג **זאהן יצחק מאיר ווינבערג.**

**אין קאמיאנעק ביי וואַרשא**
מאכט בעקאנט דעם פובליקום, אז די פלאנצען-פוטער
**„אלימא" "ALIMA"**
**איזט כשר לפסח**
אונטער דעם הכשר פון דעם ארטס ראבינער
**הרב ה"ג מו"ה דוד במהר"מ נאמבערג**
**חתן הה"צ מזוואלין אב"ד ד"ק קאמיאנעק**
דער הכשר לפסח איז בעשטעטיגט נאך פון גרויסע רבנים וועלכע זענען געשריבען אין הכשר לפסח אז די אלימא איז כשר לפסח עצהיו"ט אפי' למהדרין מן המהדרין
יעדער קען זיך ערקונדיגען צו די פאלגענדע אדרעס:
**Rabin D. NOMBERG Kamionek,** pod Warszawą, **Grochowska 34.**
און אויך בײַ הרב הנאון ר' **מאיר דן פלאצקי** מק"ק דוואר.
5421

**הייל אנשטאלט**
**אמבולאטאריום**
פיר קאמענדע קראנקע,
פעטריקויער 45 טעלעפאן **30-13**
**ד"ר י. שווארצוואסער**, אינערליכע און נערוועזע פון 10—11 אונד $4^1/_2$—$5^1/_2$.
**ד"ר ל. פריבולסקי**, הויט אונד ווענע-רישע קראנקהייטען וואנט. דיזענטס. דאנערשט. אונד פרייטאג פון $1^1/_2$—$2^1/_2$.
מאנטאג, דינסטאג און שבת פון 8—9.
**ד"ר י. ליפשיץ**, קינדער-קראנקהייטען פון 1—2.
**ד"ר מ. קאנטאר**, חירורג-קראנקהייטען פון 2—3 און 7—8.
**ד"ר מ. פאפיערני**, פרויען-קראנקהייטען פון 3—4.
**ד"ר ב. דאנסין**, אויגען-קראנקהייטען נעהמט אן טעגליך פון 9—10 פרוה.
**ד"ר ק. בלום**, נאז-, אויערן- אונד האלז-קראנקה. מאנט., דיזענטס., מיטוו., דאנער-שטאג. פון 1—2, פרייטאג, שבת, זונט. פון 9—10 פרוה.
בלום, אזרין-אנאליזין, פאקען זעצען. אינהאלאציאן נאך סיסטעם פראפעסאר קראסטען.
פיר אונבעמיטעלטע בעראטונג **50** קאפ.

**ד"ר ל. פריבולסקי**
**פאלודניאווא 2. טעל. 13-59.**
ספעציאל-ארצט פיר הויט, ווענערישע אונד האאר-קראנקהייטען עס מענער-שאנקע, אויף קאסטעשיע פלעקע. בעהאנדלונג נאך עהרליך האטא **914-606** אחנע בערגאס שטערונג, הייל אונד מיט עלעקטריציטעט אונד וויבראציאנס-מאסאזש. שפרעכ-שטונדען פון 9—1 אונד 4—8 פיר דאמען 5—6.

**פון אויסלאנד צוריקגעקעהרט**
**ד"ר לטווקאוויטש**
הויט ווענערישע בלאטע-לעדען אונד מענער שוואכע. בײַ סיפיליס **606—914** טריפער-הייל אחן שפרעצוואטיעס לויט א נעע מעטהאדע) **קאנסטאנטי-נער שטר. 12** געבען זעלבס טעגליך שפרעכשטונדען פון 9—1 אונד פון 6—8 נאכט. דאמען פון 5—6.

**פערלוירען**
א בלאנקע-וועכסעל אויף 100 רובל אויס-שטעלער ק. חעגמשינסקי, זשירארט ע. קויפסטען. מען בעט געבען בעלאהנונג אב-צוגעבען צו ג. פידלער, וגרעשער 17.
5229 3

**ד"ר זילבערשטראם**
**Dr. J. Silberstrom**
ארדינ. אים אסבולאט. פון רוישען-קרייץ
**12 זאוואדזקא 12**
הויט בעשלעכטס אונד ווענערישע קראנק-הייטען. (בעהאנדלונג מיט עהרליך-חשאש)
**606—914** (ערטאליכע קעסטשיק. (ענטפערונג לעסטינער חערע, פלעקען א. ו. ו. 12—$2^1/_2$ 5—8 וואנטאגס 11—4

**הייל אנשטאלט**
פיר
**אויגענקראנקע**
מיט שטענדיגע בעטען פון
**Dr. B. DONCHIN**
פעטריקויער 69, טעל. 28-39.
שפרעכשטונדען אין שבטבלשאריעס פון 10—12 און פון 4—7 נאכמיטאג. עפפענטליכע פון קראנקע פיר אפטרעטען ישנען אויף שטענדיגע בעשען. פיר ארמע יעדען מאנטאג פון 9—10 אומזאנסט.
401 197

**Dr. A. Grosglik**
רענטגען און ליכט-הייל-אינסטיטוט.
**זאכאדניא 68 טעל. 35-16.**
הויט, חשאר, ווענערישע און חשרן-קרענ, קראנקהייטען. בלוט-אונטערזוכונג בײַ סיפיליס בעהאנדלונג מיט רענטגענשטראהלען, קוטרע ליכט און האכפרעקוענץ (ווערסאנוואלאציען) שפרעכשטונדען פון $8^1/_2$—$11^1/_2$ און פון 6—8. פיר דאמען 5—6.

**זאמערוואהנונגען**
צו פערמיעטען, אין גוט **מראגא-דאלנא**, 3 וויארסט פון דער סטאציע ראגאוו, חארשוי-ווינענער אייזענבאהן-לינייע. די זאמערוואהנונ-גען זענען מיט א טיך און א וואלד.
נעהערע אויסקונפט בײַם אייגענטימער אדער אין **לאדז** בײַ
**מ. רייטבערגער, אנדזשעיא 7 №**
5185 3 3

**דאנקזאגונג.**
הערצלעך דריקען מיר אויס אונזער הערצליכסטען דאנק דער פערוואלטונג פון **„אוזדראוויסקא"**, זאמט דעם ה' ד"ר גאלדבלום אין דער שוועסטער פרל. **איוואניצקא**, נאנץ בעזונדערס דער ווערטער פרוי **ראבינאוויטש**, פאר איהרע טרייע און מוטערליכע בעהאנדלונג דער קראנקע.
די קראנקע פון 2-טען ווינטערסעזאן
**אין „אוזדראוויסקא".**
5260

הנני מביעים בזה את צערנו הגדול על מות פתאום חברנו הנכבד והנעלה המנוח
**מ' יעקב ווארכווסקער ז"ל**
אבידה שאינה חוזרת אבדה לנו, חבר הקשור בלב ונפש זה עשרות שנים למטרות ופעולות חברתנו.
בעל הנחמות ישיב לאבליו נחומים ולעפרו—שלום
5183 **ועד החברה „בקור חולים" דפה לאדז.**

**Dr. P. Grossman**
**ד"ר פ. גראסמאן**
אינערע און קינדער- קראנקהייטען
**פעטריקויער 15, טעל. 21-33.**
שפרעכשט. 9—10 פרוה און 5—7 נאכמ.
2144

**Russ.-Techn. Bureau**
Liefert Maschinen für sämmtliche Industreille Zwecke, energische Stadtvertreter gesucht. Auftragen zu richten nach Berlin, Schiffbauerdamm № 14.



זאג מיר צו, אז דו וועסט ענדליך אנהויבען צו געברויכען
**„סאנאטאגען באוער"**
וועלכעס איז מעהר פון אלס 19000 פראפעסארען און דאקטוירים אנערקענט און בעעהרט געווארען מיט פיעל שריפטליכע צוליינענדע אויפרופען אלס א קרעפטיגונגס-מיטעל פאר'ן ארגאניזם און נערוועז. בעקומענדיג א סך אויסצייכנונגען איז סאנאטאגען באוער ווידער בעשאנקען געווארען, אלס דאס בעסטע פון אלע נאהרונגס און קרעפ-טיגונגס-מיטלען, אויף דעם אינטערנאציאנאלען קאנגרעס אין לאנדאן פון יאהר 1913 מיט א
**גראנד פריז.**
צו בעקומען אין אלע אפטייקען און אפטייק-סקלארען. דער עכטער איז נור אין שאכטלען מיט ארויטען באנדערעל. בראשורען ווערען ארויסגעשיקט אומזאנסט פון דער פירמע פאן ווילפינג און קאמפ. מאסקווא, קרינאקא-לענני פערעאולאק 14.
5403

**כול קורא!!!**
**א גוואלדיגער סיורפריז לחג הפסח**
הערמיט מעלע איך בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, דאס איך האב בע-קומען נאך א פערטרעטונג פון דעם בעוואוסטען סארט רויט-ווין
**„פאנטאק-אימפעריאל"**
„פאנטאק-ווין אימפעריאל" איז פון די אמת'ע שווארצע טרויבען,
„פאנטאק-ווין אימפעריאל" איז בשר אפילו פאר המהדרין מן המהדרין,
„פאנטאק-ווין אימפעריאל" איז בעוואוסט אויף דער נאנצער וועלט,
„פאנטאק-ווין אימפעריאל" איז ריין פון אלקאהאל-שפרים,
„פאנטאק-ווין אימפעריאל" מאכט נישט קיין קאפף-שמערצען און ברענט נישט אויפ'ן הארצען,
„פאנטאק-ווין אימפעריאל" ערוועקט א שפעטיט צום עסען,
„פאנטאק-ווין אימפעריאל" קרעפטיגט דאס עסען,
„פאנטאק-ווין אימפעריאל" איז זעהר געשמאק און געזונד צום טהיי,
„פאנטאק-ווין אימפעריאל" איז זעהר גוט צום טרינקען מיט זאדע-וואסער (אנשטאט זאפט).
5432
בעמערקונג: כדי דאס געעהרטע פובליקום זאל זיך קענען איבערצייגען אהן שום ריזיק,
אז דאס אלעס וואס איך שנאפסיר איז ווירקליך אמת, דארף יעדער לעזער אויסשניידען דעם קופאן „אימפעריאל" לויט וועלכען ער הערט בעקומען דעם בעוואוסטען
„פאנטאק-ווין אימפעריאל"
נור פאר 35 קאפ.
אהן קופאן—57 קאפ.
„קופאן אימפעריאל"
גיבט יעדען לעזער, דאס ער קומט צו געניעסען פון גוואלדיגען סיורפריז אין צו בעקומען אין קווארט פאנטאק-ווין „אימפעריאל"
פאר נור 35 קאפ.
אהן קופאן—57 קאפ.
פון דעם גוואלדיגען „סיורפריז" וועלען הנאה האבען אלע אנגעזעהענע לעזער: חסידים, נדידים, אינטעליגענטען, פוילישע, ליטווישע, וואהליגער, בעסעראבער ווי אויך פרויען אין קינדער. מיט אכטונג ה. הארוויץ.
בעמערקונג: ווי דעם פובליקום איז בעוואוסט, איז עס דער ווערטער הארוויץ, וועלכער האט שוין 10 יאהר די פערטרעטונג פון די צוויי סארטען רויטע טרויבען-מעגען 14g נור 57 קאפ. א קוואוט און 15g נור פאר 77 קאפ. א קוואוט.
**ה. הארוויץ** רוג צענטראליסטאנ און רוג וויסלאדניע טר. בייהויז (הויז גדליהו קוריץ).

54 **ביליגער ווי איבעראל** 54
**I. Futerman, Lodz**
**№ 54 Petrikauer-Str. № 54**
**Telefon 24-50.**
עמפעהלט דען געעהרטען פובליקום צו די בעפאר-שטעהענדע פייערטאגע אין זעהר רייכען אויסוואהל פון פערשיעדענע:
5192
דיוואנעס, לויפער, בויש } אלעס אין: זיידע, פליוש, וואל-דע, לינאלעאום, צעראשע, יומא און קאקאס.
אינגלענדישע מיט אויך שוויצע-רישע פאבריקאציען. } מאנטלען, קאנטאניערן, שטאפען, שטאראן, האלב-שטאפ-דען און טיולדעקען.
הויפט-פערקויף פון פליוש-דעקען דער פירמא
**טעאדאר פינסטער**
גרויסע לאגער פון ראלעכען און מעסינג-שטאנגען, זעמט-ליכע מאטעריאלען פיר מאפעציערער און זאטלער.
פערקויף עגגרע עס דעטייל צו געניויסטע פאבריקס-פרייזען.
**י. פוטערמאן, לאדז,**
פעטריקויער 54, טעלעפאן **24-50.**
54 נעדענקט די אדרעס און דעם נומער פון הויז. 54

**נעדענקט** דאס אויף פסח האט די לאנגיעהרינע קאנדיטאריי בוכוויץ א גרויסען אויסוואהל פון פערשיעדענע מאקרון, באקאלעס, מארטשיפקעס, דעסעראטע קעזקוכען און פערש. באקאנדערע מיט זעהר ביליגע פרייזען. פאר הערמאוניקעס גרויסער ראבאט. מיט אכטונג
ספעציעל אויף פסח גוטע לאדעס.
**ש. בוכוויץ, פולנאצנא 18.**
5172 4 3

Тип. М. Гамбурскій и Ко., Лодзь. Петр. 16.
Редакторъ: И. Угоръ. Издатели: Э. Гамбурскій, А. Тенцбаумъ